

Πλαίσιο αναφοράς
μη-τυπικής εκπαίδευσης νέων
στον τομέα
της αγροτικής κληρονομιάς

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΥCARHE	4
ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	6
Ομάδες στόχοι	6
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	6
Περιεχόμενα	8
Πώς χρησιμοποιείται το πλαίσιο αναφοράς	9
ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ	10
Η Αγροτική κληρονομιά	11
Μάθηση βάσει της εμπειρίας - ομαδική εργασία	14
Μια διαδρομή γνωριμίας: οι αρχές της μάθησης βάσει της εμπειρίας	15
Τρόποι μάθησης	18
Η ιδιότητα του ενεργού πολίτη	20
Η Ερμηνεία κληρονομιάς για νέους	21
Γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας για την κληρονομιά	22
Η ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΥCARHE	25
Η ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ	25
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	34
Για την αγροτική κληρονομιά	34
Για τη μάθηση βάσει της εμπειρίας και τους τρόπους μάθησης	34
Για την ομάδα νέων και τη διαχείριση έργου	35
Για τους νέους και την ιδιότητα του ενεργού πολίτη	36
Για την ερμηνεία της κληρονομιάς	36
Για τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και τη χρήση ΤΠΕ	37
ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΥCARHE - ΣΥΝΟΨΗ	38
Βασικοί στόχοι	38
Προσέγγιση ΥCARHe – βασικές έννοιες	38
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ	41

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΥCARHe

Σήμερα, όλο και περισσότεροι νέοι που ζουν στην ύπαιθρο βρίσκονται σε κατάσταση κοινωνικής περιθωριοποίησης για πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων να αναφέρουμε τη γεωγραφική απομόνωση, την άνοδο της αγροτικής φτώχειας, τη δύσκολη πρόσβαση στην εργασία και τα χαμηλά επίπεδα συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν επίσης η περιορισμένη δυνατότητα πρωτοβουλιών, λόγω έλλειψης υποδομών, καθώς και το μειωμένο ενδιαφέρον των νέων για τον πλούτο ή τις ιδιαιτερότητες της περιοχής τους. Τέλος, οι νέοι συνήθως δεν αντιλαμβάνονται τις ευκαιρίες που προσφέρει αυτός ο πλούτος για την επαγγελματική και προσωπική τους ανάπτυξη. Και η κατάσταση επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τις μεγαλύτερες αντιξοότητες που έχουν να αντιμετωπίσουν οι νέοι της υπαίθρου για να συμμετέχουν σε διεθνή προγράμματα κινητικότητας σε σύγκριση με τους συνομήλικούς τους της πόλης.

Εντούτοις, υπάρχουν πολλές οργανώσεις που ασχολούνται με τους νέους της υπαίθρου και πασχίζουν να αυξήσουν την ενεργό συμμετοχή των νέων στις δράσεις των κοινοτήτων τους. Αυτές οι οργανώσεις, ωστόσο, αντιμετωπίζουν όλο και περισσότερες δυσκολίες για να μείνουν πιστές στη δέσμευσή τους μακροπρόθεσμα. Αυτό οφείλεται συνήθως, μεταξύ άλλων λόγων, στην έλλειψη εργαλείων και μέσων προσαρμοσμένων στις προσδοκίες και τις δυσκολίες τους, όμως επίσης στο ότι δεν υπάρχει επαρκής γνώση των πόρων που έχουν συγκεντρωθεί σε σχέση με την τοπική κληρονομιά για να κάνουν τους νέους να συμμετέχουν ενεργά στην τοπική ζωή. Από την άλλη, οι ομάδες διατήρησης της αγροτικής κληρονομιάς αγωνίζονται επίσης για να κινητοποιήσουν τους νέους.

Η πολιτιστική κληρονομιά, είτε υλική είτε άυλη, αναγνωρίζεται πια ως βασικό χαρακτηριστικό της ταυτότητας της υπαίθρου. Παρόλα αυτά κινδυνεύει με εξαφάνιση αν δεν καταβληθούν προσπάθειες για να

περάσει στις επόμενες γενιές και να ξανακερδίσει την αξία της στα μάτια των νέων. Ωστόσο, αυτή η κληρονομιά συνιστά έναν σωστό δρόμο για την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής των Ευρωπαίων στα κοινά, καθώς επίσης και πηγή θέσεων εργασίας για νέους με λίγα ή καθόλου ακαδημαϊκά προσόντα.

Στο έργο YCARHe (Young Citizens in Action for Rural Heritage) συνεργάζονται 6 εταίροι (οργανώσεις για τους νέους και οργανώσεις για τον πολιτισμό) από 5 χώρες (Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία και Κροατία) με σκοπό την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων συνολικά και διατομεακά. Το έργο στοχεύει κυρίως στην ανάδυσση της ιδιότητας του ενεργού πολίτη των νέων της υπαίθρου, αλλά επίσης στην προσωπική ανάπτυξή τους και στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματός τους, χρησιμοποιώντας την αγροτική κληρονομιά ως μέσο. Συνεπώς, το έργο YCARHe επιδιώκει:

- Να αναβαθμίσει την ποιότητα και τον καινοτόμο χαρακτήρα των μη τυπικών μεθόδων εκπαίδευσης των νέων στο πεδίο της αγροτικής κληρονομιάς, και να συμβάλει σε μεγαλύτερο βαθμό στην ένταξή τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την ιδιότητα του ενεργού πολίτη, τα οποία δρομολογούνται από οργανώσεις για τους νέους,
- Να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ οργανώσεων για τους νέους και ομάδων διατήρησης της αγροτικής κληρονομιάς,
- Να αναπτύξει ένα διεθνές και διαπολιτισμικό πρόγραμμα μη τυπικής εκπαίδευσης νέων Ευρωπαίων που ζουν στην ύπαιθρο, ιδίως εκείνων που νιώθουν ότι η κοινωνία τους παραγκώνισε ή εκείνων που εγκαταλείπουν το σχολείο. Το παραπάνω πρόγραμμα θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους στην κοινοτική ζωή, μέσα από συλλογικές και ατομικές δράσεις για την τοπική κληρονομιά τους,
- Να συγκεντρώσει, να δοκιμάσει και να διαδώσει παραδείγματα καλών πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Βλέπε: Συνέντευξη της Céline Lelièvre, διευθύντριας της οργάνωσης Union APARE-CME – Project leader του YCARHe (<https://www.youtube.com/watch?v=P-HERuxC6sg>)

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Το πλαίσιο αναφοράς του έργου «**Young Citizens in Action for Rural Heritage**» παρέχει κατευθυντήριες γραμμές, μεθόδους και δραστηριότητες κατάρτισης μη τυπικής εκπαίδευσης με σκοπό να ενισχυθεί το ενδιαφέρον και η δέσμευση των νέων για την αγροτική κληρονομιά, ώστε να βελτιωθούν οι δεξιότητές τους και η ικανότητά τους να ενεργούν ως ευρωπαίοι πολίτες.

ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΙ

Το πλαίσιο αναφοράς αποσκοπεί στη στήριξη όλων των οργανώσεων για τους νέους ή των οργανώσεων για την κληρονομιά, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην ευρωπαϊκή ύπαιθρο και θέλουν να ενισχύσουν τις ικανότητες του προσωπικού τους σε θέματα νεολαίας και αγροτικής κληρονομιάς.

Πιο συγκεκριμένα, οι ομάδες στόχοι είναι:

- **Εμπυκνωτές νέων:** οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε αμειβόμενο είτε όχι, που εργάζεται με νέους (δηλ. ηλικίας από 15 έως 30 ετών)
- **Διαμεσολαβητές/ερμηνευτές για την κληρονομιά:** οποιοδήποτε πρόσωπο που ασκεί ως επάγγελμα ή έχει ως χόμπι τη διάδοση γνώσεων για τη φυσική ή πολιτιστική κληρονομιά στην ύπαιθρο και που θέλει να αναπτύξει δραστηριότητες στις οποίες οι αποδέκτες θα είναι νέοι.

Αυτό το πλαίσιο αναφοράς πρόκειται να αποτελέσει σημείο αναφοράς για την κατάρτιση εμπυκνωτών νέων και διαμεσολαβητών για την κληρονομιά που θέλουν να χρησιμοποιήσουν την τοπική αγροτική κληρονομιά ως έναν τρόπο ευαισθητοποίησης, ενδυνάμωσης και συμμετοχής των νέων στα κοινά.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του παρόντος πλαισίου αναφοράς είναι να προσφέρει στις ομάδες στόχους ένα πρόγραμμα διδασκαλίας που να ξυπνά το ενδιαφέρον των νέων για την ανάδειξη της τοπικής αγροτικής κληρονομιάς και να προάγει την ενεργό συμμετοχή τους σε αυτήν. Η όλη ιδέα βασίζεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε οι νέοι να οδηγηθούν, μέσα από τη γνωριμία με την τοπική κληρονομιά τους, στο να αναπτύξουν έργα ή οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την κληρονομιά και να προάγουν την ενεργό συμμετοχής στα κοινά. Για την επίτευξη αυτού, το πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει 3 βασικά στάδια, το καθένα με συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους.

Τα τρία αυτά στάδια είναι συμπληρωματικά και βοηθούν τους εμπυκνωτές νέων να παρέχουν διαρκή στήριξη σε νέους μέσω της ακόλουθης διαδρομής:

- Γνωριμία με την τοπική αγροτική κληρονομιά
Οι εκπαιδευτές θα μάθουν πώς να βοηθήσουν τους νέους να κατανοήσουν τι είναι η αγροτική κληρονομιά καθώς και να την αναγνωρίσουν. Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει μια εισαγωγή στην ενότητα «Τι είναι φυσική και πολιτιστική κληρονομιά;» Οι νέοι θα πρέπει να μπορούν να προβληματιστούν γύρω από την πολιτιστική ταυτότητά τους, να αναγνωρίσουν την κληρονομιά και να καταλάβουν τη διαφορά μεταξύ υλικής και άυλης κληρονομιάς.
Σε αυτή τη φάση, μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τον εκπαιδευτή/διαμεσολαβητή είναι πώς να επιλέξει τα σωστά εργαλεία ώστε να ευαισθητοποιήσει τους νέους και να ξυπνήσει το ενδιαφέρον τους για την κληρονομιά.

- Κατανόηση της τοπικής κληρονομιάς
Ύστερα, οι εκπαιδευτές εξοικειώνονται με ορισμένες προσεγγίσεις και εργαλεία προκειμένου να βοηθήσουν τους νέους να αντιληφθούν και να κατανοήσουν καλύτερα την ίδια την κληρονομιά τους και την τρέχουσα ή πιθανή αξία της. Εδώ καλύπτονται θέματα όπως παλαιές και νέες χρήσεις της τοπικής κληρονομιάς, κοινωνικοπολιτιστικές και οικονομικές αξίες της κληρονομιάς. Αυτή η δραστηριότητα μπορεί ωραιότατα να βασίζεται σε μεθόδους και τεχνικές ερμηνείας της κληρονομιάς, στη χρήση των πιο σύγχρονων μέσων, ώστε το μάθημα να γίνεται πιο ελκυστικό και βιωματικό για τους νέους, αντί να ακολουθούνται τυπικές, ακαδημαϊκές μέθοδοι.

- Στήριξη έργων κληρονομιάς με επίκεντρο τον πολίτη
Τέλος, οι διαμεσολαβητές και εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να βοηθήσουν τους νέους να αξιοποιήσουν το νέο ενδιαφέρον και τις νέες γνώσεις τους γύρω από την αγροτική κληρονομιά για να επιτύχουν μεγαλύτερη, ενεργότερη συμμετοχή στις τοπικές κοινότητές τους. Επομένως, αυτό θα μπορούσε να σημαίνει να αναπτύξουν οι νέοι τα δικά τους έργα προς όφελος της τοπικής κοινότητας. Επίσης, θα μάθουν πώς να τροφοδοτούν και να στηρίζουν έργα με επίκεντρο τον πολίτη στα οποία πρωτοστατούν νέοι, όπως πώς να διαχειρίζονται τη δυναμική ομάδων, πώς να μούν τους νέους σε μεθόδους ανάπτυξης έργων που προωθούν την τοπική κληρονομιά. Έτσι, η κληρονομιά λειτουργεί ως κινητήριος δύναμη που θα εμπλουτίσει τις πρωτοβουλίες των νέων και θα ενισχύσει την ένταξη τους στην κοινότητα.

Βλέπε [συνέντευξη "Youth and Rural Heritage"](#), Daniela Georgieva, Διευθύντρια της Ένωσης πρωτοβουλιών για την ένταξη στην κοινότητα (Βουλγαρία); Margarita Kaisheva, Διευθύντρια του Κέντρου ερμηνείας της κληρονομιάς (Βουλγαρία), Jean-Baptiste Lanaspèze, Ιδρυτής της Union APARE-CME

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το παρόν πλαίσιο αναφοράς παρέχει:

- ορισμό των βασικών λέξεων και εννοιών που διαμορφώνουν τις παιδαγωγικές αρχές του YCARHe
- το πρόγραμμα διδασκαλίας του YCARHe
- μια εργαλειοθήκη, συμπεριλαμβανομένης σειράς δραστηριοτήτων
- ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης
- βιβλιογραφία και χρήσιμους συνδέσμους

ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΕΙΣΤΕ ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΝ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΣΑΣ ΝΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ;

ΕΙΣΤΕ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΤΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΑΣ ΩΣΤΕ ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ;

Αυτό το πλαίσιο αναφοράς είναι ό,τι πρέπει για εσάς!

Σας προτείνει πολλές έννοιες και δραστηριότητες, βασισμένες σε ένα σαφές πρόγραμμα διδασκαλίας. Περιλαμβάνει ορισμούς και δελτία δραστηριοτήτων που τεκμηριώνονται από εικόνες και βίντεο, έγγραφα και άλλους χρήσιμους ηλεκτρονικούς συνδέσμους με σκοπό τη διεύρυνση των γνώσεων σας.

Ανάλογα με τις γνώσεις και ικανότητές σας, το κοινό και τους σκοπούς σας, θα ενδιαφερθείτε για συγκεκριμένες δραστηριότητες του πλαισίου αναφοράς, και μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε σύμφωνα με τις ανάγκες σας. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες στοχεύουν σε ευρύ κοινό νέων και μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με την ηλικία (από 15 έως 30 ετών), τα διαφορετικά κοινωνικοπολιτιστικά προφίλ και μορφωτικά επίπεδα.

Προφανώς, δεν οφείλετε να χρησιμοποιήσετε όλες τις προτεινόμενες δραστηριότητες, αλλά σας συνιστούμε να διαμορφώσετε το δικό σας πρόγραμμα δραστηριότητας, ακολουθώντας τη διαδικασία του προγράμματος διδασκαλίας του YCARHe, και να παρουσιάσετε διαδοχικά δραστηριότητες και από τις 3 προτεινόμενες ενότητες. Κατά αυτόν τον τρόπο, θα καθοδηγήσετε τους νέους μέσα από τα μονοπάτια της **ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ**, χρησιμοποιώντας διαδραστικές, διασκεδαστικές, δημιουργικές και συμμετοχικές δραστηριότητες.

Πρόσβαση στο πλαίσιο αναφοράς μπορεί κανείς να έχει μέσω του [Κέντρου Τεκμηρίωσης του YCARHe](#).

ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ

Πριν περάσουμε στο πρόγραμμα διδασκαλίας και τις διάφορες δραστηριότητες του YCARHe, είναι σκόπιμο να αναφερθούμε σε ορισμένες βασικές έννοιες στις οποίες θεμελιώνεται η παιδαγωγική προσέγγιση του YCARHe.

Το πλαίσιο αναφοράς του YCARHe βασίζεται στη γνώση και την πείρα των εταίρων του έργου, οι οποίοι διαθέτουν πείρα πολλών ετών σε δραστηριότητες με νέους ή την προώθηση της κληρονομιάς. Οι οργανώσεις των εταίρων έχουν πραγματοποιήσει πολυάριθμες πρωτοβουλίες πρακτικής, μη τυπικής εκπαίδευσης, προσαρμοσμένες στους ρυθμούς των νέων, οι οποίες αυξάνουν τη συμμετοχή σε προγράμματα προκειμένου να ενισχυθεί και να προωθηθεί η αγροτική κληρονομιά. Βάσει της εμπειρίας και των κοινών παρατηρήσεων τους, υπάρχουν ορισμένες βασικές έννοιες που θεωρούν ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν πραγματοποιείται μια δραστηριότητα μη τυπικής εκπαίδευσης για νέους.

Με την παρουσίαση αυτών των βασικών εννοιών, θα κατανοήσετε καλύτερα την προτεινόμενη στρατηγική διδασκαλίας.

Κατ' αρχάς, θα εξετάσουμε τι εννοούμε με τον όρο «αγροτική κληρονομιά», την κληρονομιά που αποτελεί τον βασικό γνώμονα του έργου YCARHe. Έπειτα, θα δούμε τα διάφορα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου προγράμματος διδασκαλίας και τον στόχο του YCARHe να χρησιμοποιεί τις προτεινόμενες δραστηριότητες για την ενθάρρυνση της συμμετοχής στα κοινά. Τέλος, θα εξηγήσουμε γιατί το YCARHe δίνει ιδιαίτερη σημασία σε εργαλεία ερμηνείας της κληρονομιάς και τη χρήση τεχνολογιών της επικοινωνίας και των πληροφοριών ώστε να «εκσυγχρονίσει» την εικόνα που έχουν οι νέοι για την πολιτιστική κληρονομιά.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Σε γενικές γραμμές, η έννοια της κληρονομιάς αναφέρεται στα στοιχεία που η μια γενιά μεταβιβάζει στην άλλη. Η αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, επομένως, αντιπροσωπεύει όλα τα υλικά και άυλα στοιχεία που έχουν περάσει από γενιά σε γενιά στις περιοχές της υπαίθρου. Αυτά μπορεί να αφορούν:

- αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά που αντικατοπτρίζουν τον τρόπο ζωής, τις συνήθειες εργασίας και τις πρακτικές λύσεις των κοινοτήτων της υπαίθρου (σπίτια, θρησκευτικά κτίρια, πλυσταριά, μύλοι, καλύβες, τοιχία, κ.λπ.)
- υλικά αντικείμενα, όπως ρούχα, εργαλεία, κοσμήματα, κ.λπ., που μαρτυρούν χρήσεις παλαιότερων κοινοτήτων
- άυλη κληρονομιά, υπό διάφορες μορφές, όπως μουσικοί σκοποί, χοροί, παραμύθια, τελετουργίες, τεχνικές παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, χειροτεχνίες, κ.λπ.), μέθοδοι διαχείρισης νερού, γαστρονομικές παραδόσεις, παζάρια και εμποροπανηγύρεις, κ.λπ.
- αγροτικά τοπία και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που τα περιβάλλουν, που συνδέονται με τον τρόπο καλλιέργειας παλιότερων γενιών (αναβαθμίδες, θαμνοφράκτες, μονοπάτια, κ.λπ.) μπορούν να θεωρούνται κληρονομιά
- και, κατ' επέκταση, μπορούμε επίσης να περιλάβουμε τη γενετική κληρονομιά που συνδέεται με γεωργικές παραδόσεις, για παράδειγμα, παλαιά είδη και ποικιλίες οπωροκηπευτικών ή ζωικών φυλών.

Η αγροτική ιστορία της Ευρώπης μάς έχει δώσει μια εξαιρετικά πλούσια και πολύμορφη κληρονομιά, αλλά ο φθίνων αγροτικός πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με τις αλλαγές του τρόπου ζωής και των συνθηκών εργασίας στην ύπαιθρο, οδηγεί στο φλέγον πολιτιστικό θέμα της διατήρησης αυτής της κληρονομιάς: μπορούμε να τη διατηρούμε συστηματικά ή να τη αποκαταστήσουμε, και γιατί;

Για να δώσουμε απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις, πρέπει να εξετάσουμε τον τρόπο που λειτουργεί η κληρονομιά και τους τρόπους χρήσης της, στη σύγχρονη εποχή.

- Πρώτον, η αγροτική κληρονομιά αποτελεί μαρτυρία στο σήμερα της αγροτικής ζωής του παρελθόντος που αξίζει να διασωθεί, τουλάχιστον μερικώς, για λόγους μνήμης, γνώσης, αλλά και για τη διαπαιδαγώγηση της σύγχρονης γενιάς. Επίσης, μπορεί να αποτελεί στοιχείο ταυτότητας της τοπικής κοινότητας, αλλά και της αίσθησής της που ανήκει στην συγκεκριμένη περιοχή. Συνεπώς, η κληρονομιά αποκτά κοινωνική αξία στο πλαίσιο της κοινότητας, πράγμα που πρέπει να συνεκτιμάται
- Δεύτερον, η αγροτική κληρονομιά συμβάλλει στη βελτίωση της οικονομικής ελκυστικότητας των περιοχών, ειδικά για τον τουρισμό. Ενόψει, η διαφύλαξη ή η αποκατάσταση της κληρονομιάς μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη ορισμένων επιχειρηματικών τομέων (μαγειρική και υπηρεσίες τροφοδοσίας, χειροτεχνία και γεωργία, για παράδειγμα), ή να συνεισφέρει σε πολιτιστικά δρώμενα και δραστηριότητες στις συγκεκριμένες περιοχές
- Τρίτον, η αγροτική κληρονομιά μπορεί να συμβάλλει στη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος ή του τοπίου, όπως ο ρόλος των αναβαθμιδών στην αντιμετώπιση της διάβρωσης του εδάφους, ο τρόπος που τα αρδευτικά κανάλια των πηγαδιών τροφοδοτούν με νερό τους υδροφόρους ορίζοντες, ο ρόλος που παίζουν τα χαμηλά τοιχεία στην αναχαίτιση της καταστροφής της βλάστησης, αλλά και οι εγκαταλελειμμένες πέτρινες καλύβες στη στέγαση, σήμερα, ορισμένων ζώων, όπως είναι οι νυχτερίδες, κ.λπ. Εξετάζοντας όλες αυτές τις πιθανές χρήσεις,, συν τις κοινωνικές και αισθητικές αξίες με τις οποίες έχει συνδέσει η τοπική κοινότητα ή ο πληθυσμός μιας χώρας την κληρονομιά, μπορεί κάποιος να συνηγορήσει υπέρ ή κατά της διατήρησης ή της ανάπτυξης κάθε μνημείου.

Τοπικοί πόροι για την αγροτική κληρονομιά

Τα πενιχρά κονδύλια των δημόσιων αρχών δεν μπορούν να βοηθήσουν στη διατήρηση όλου αυτού του πλούτου της αγροτικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της δημόσιας πολιτικής. Ωστόσο, η δράση που έχουν αναλάβει ιδιώτες ιδιοκτήτες, οργανώσεις και εθελοντές μπορεί να συμπληρώσει τις προσπάθειες του δημόσιου τομέα και να αυξήσει σημαντικά την ικανότητα ενίσχυσης της ευρωπαϊκής αγροτικής κληρονομιάς μακροπρόθεσμα.

Πριν την εκπόνηση εκπαιδευτικού προγράμματος με θέμα τη γνωριμία ή την αποκατάσταση της αγροτικής κληρονομιάς, όσοι εργάζονται με νέους μπορούν να ψάξουν να βρουν τους τοπικούς φορείς που ενδιαφέρονται να γνωρίσουν ή να περισώσουν αυτήν την κληρονομιά, και να χρησιμοποιήσουν τη σχετική βιβλιογραφία, τους σχετικούς ειδικούς ή οργανώσεις-εταίρους στα έργα τους.

- Το έδαφος που καλύπτεται από το εκπαιδευτικό έργο ανήκει σε φυσικό καταφύγιο ή σε προστατευόμενη περιοχή; Υπάρχει δημόσια πολιτική προστασίας ή ανάπτυξης του περιβάλλοντος ή της κληρονομιάς; Αν η απάντηση είναι θετική, θα υπάρχουν σίγουρα δημόσιες ή ιδιωτικές δομές που συμβάλλουν σε αυτήν την πολιτική και διαθέτουν προσβάσιμους πόρους. Πιο συγκεκριμένα, αν η κληρονομιά που μας ενδιαφέρει αποτελεί αντικείμενο μέτρου διαφύλαξης ή ειδικής προστασίας, θα υπάρχει οπωσδήποτε μια καταγραφή, έρευνες, ειδικοί που έχουν αναλάβει αυτήν την προστασία, πράγμα που θα μας επιτρέψει να μάθουμε περισσότερα για αυτήν και να προετοιμάσουμε την εκπαιδευτική δραστηριότητα.
- Υπάρχει μουσείο, ακαδημία, δημόσιος χώρος που ασχολείται με την αποτίμηση της τοπικής κληρονομιάς; Είναι εύκολα προσβάσιμα για τους νέους όσον αφορά το περιεχόμενο, τα μέσα στήριξης;
  - Υπάρχει επαγγελματική ή εθελοντική τοπική οργάνωση που έχει αναλάβει την προστασία της κληρονομιάς; Σε πολλές ευρωπαϊκές περιοχές της υπαίθρου υπάρχουν οργανώσεις, σε γενικές γραμμές, εθελοντικές, και πολύ ευχαρίστως θα κινητοποιηθούν, αν τους το ζητήσετε.

Βλέπε:

Συνέντευξη «Αγροτική κληρονομιά» – Matthieu Guary, Eucomis Conseil (Γαλλία) ENG-FR

Συνέντευξη «Κληρονομιά και τοπική ανάπτυξη» - Lucija Puljak – Πρόεδρος της οργάνωσης Udruuga Brac (Κροατία) ENG-FR

Συνέντευξη «Αποστολή μας η αρχιτεκτονική κληρονομιά» – με τον Boris Steimenov και τον Kubrat Milev, Οργάνωση Meshtra (Βουλγαρία) ENG-FR

ΜΑΘΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ - ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η μέθοδος του YCARHe και το προτεινόμενο πρόγραμμα διδασκαλίας, εφόσον ακολουθηθούν πλήρως (δηλ. και οι τρεις ενότητες) οδηγούν σε ένα ευρύ φάσμα πρακτικών εκπαιδευτικών ασκήσεων που έχουν ως αποτέλεσμα την ενεργό εμπλοκή των συμμετεχόντων σε αυτό το ταξίδι μάθησης. Έτσι, αποκτούν γνώσεις μέσω της έρευνας και του πειραματισμού.

Βλέπε συνέντευξη με θέμα “Experience based learning” με τον Daniel Santic, Σύμβουλο για εκπαιδευτικά ζητήματα, οργάνωση Udruga Brac (Κροατία)

Το έργο YCARHe ουσιαστικά αποτελεί παράδειγμα μάθησης βάσει της εμπειρίας. Η προτεινόμενη διαδικασία μάθησης διδάσκεται διαμέσου του ομαδικού πνεύματος και δραστηριοτήτων σε ομάδες. Αυτός ο συνδυασμός προσωπικής εμπλοκής/ομαδικού πνεύματος είναι που διασαφηνίζει τι οφείλουν να κάνουν οι ενεργοί πολίτες στο μέλλον.

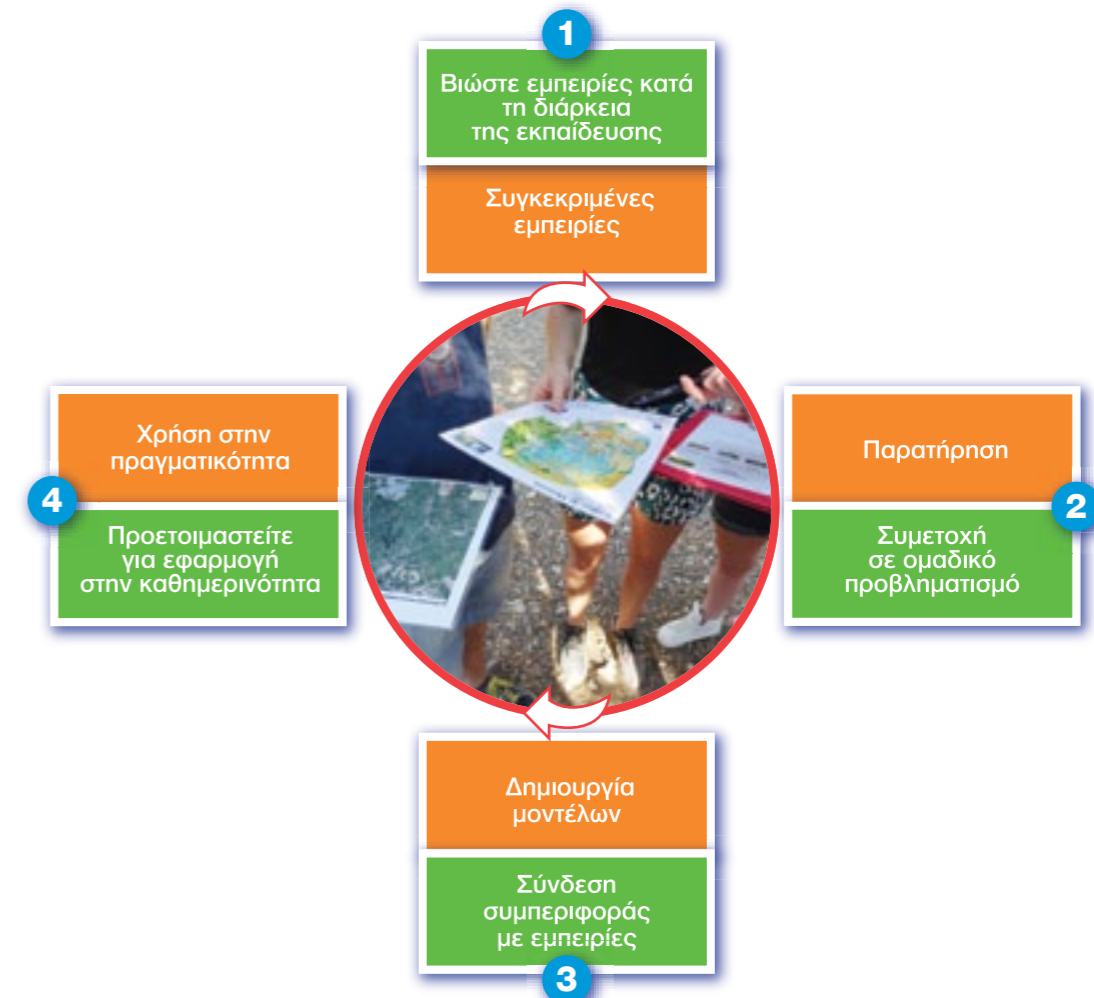

ΜΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ: ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ

Τα προτεινόμενα λογικά στάδια

Τα προτεινόμενα λογικά στάδια βασίζονται σε μια διαδρομή γνωριμίας, όπου χρησιμοποιείται η εμπειρία (εμπνευσμένη από το κλασικό εκπαιδευτικό μοντέλο του Kolb). Αυτή επιτρέπει στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τρόπους συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Η διαδρομή αυτή προσφέρει πραγματικές εμπειρίες που συνδέονται διαρκώς με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων και την αποτελεσματικότητα των λύσεων που είναι δυνατό να χειριστούν από μόνοι τους στην καθημερινότητά τους.

Το μοντέλο περιλαμβάνει 4 στάδια, που απαρτίζουν έναν μαθησιακό κύκλο. Ο αρχικό κύκλος του Kolb επισημαίνεται με κόκκινο και τα αντίστοιχα στάδια του εκπαιδευτικού προγράμματος του YCARHe επισημαίνονται με πράσινο:

Οι εκπαιδευτές διδάσκουν τον μαθησιακό κύκλο βάσει εμπειριών, διαμέσου δραστηριοτήτων και ασκήσεων που βοηθούν τους νέους να βιώσουν μια προσωπική εμπειρία προσομοίωσης (1). Ύστερα, οι εκπαιδευτές πρέπει να σκεφτούν όλα όσα βίωσε η ομάδα, εξετάζοντας για άλλη μια φορά τα εργαλεία και τις προσωπικές καταγραφές (2). Και μόνο μετά από αυτό το στάδιο, και για κάθε ξεχωριστό σημείο του κύκλου μαθημάτων, μπορούν οι εκπαιδευτές να παρουσιάσουν πιο διεξοδικές πληροφορίες και περιεχόμενο στους νέους, ώστε να μπορέσουν αυτοί να «αγκιστρωθούν» στην εμπειρία τους, αφού την έχουν επανεξετάσει, (3) και να αναπτύξουν επαναλαμβανόμενους τρόπους προσωπικής συμπεριφοράς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι, κάνοντας μια ατομική αποτίμηση των μαθημάτων, θα συλλάβουν και θα αφομοιώσουν καλύτερα τα διδάγματα που αποκόμισαν από τη «δοκιμασία» στην οποία υπέβαλαν τα βιώματά τους. Αυτό εντείνει επίσης την ετοιμότητά τους στην καθημερινότητα (4).

Στην πραγματικότητα, η μέθοδος της ενεργούς συμμετοχής χαρακτηρίζεται από δύο παράγοντες: 1) δεν μεταβιβάζει γνώσεις, αλλά ευνοεί την αφομοίωση· 2) συμβάλλει στην ανεξάρτητη ανάπτυξη των νέων. Συνεπώς, η διαδικασία απόκτησης γνώσεων διαμορφώνεται βάσει της αφομοίωσης-ανακάλυψης, παρά της μεταβίβασης-λήψης.

Οι νεαροί εκπαιδευόμενοι θα ενθαρρύνονται, έπειτα, να αναζητούν απαντήσεις και λύσεις, χρησιμοποιώντας μεθόδους που στηρίζονται στην ανάλυση, τη διαίσθηση και την έρευνα, ώστε να πλουτίζουν ενεργά τις γνώσεις τους και να αξιοποιούν πλήρως τις διανοητικές δυνατότητές τους μάλλον, παρά να δέχονται πληροφορίες, ως έτοιμη τροφή, τις οποίες πρέπει να μεταβιβάσουν σε άλλους. Αυτό θα επιτρέψει στους εκπαιδευόμενους να διαχειρίζονται καλύτερα τις δεξιότητες που αυτοί οι ίδιοι βοήθησαν να αποκτηθούν.

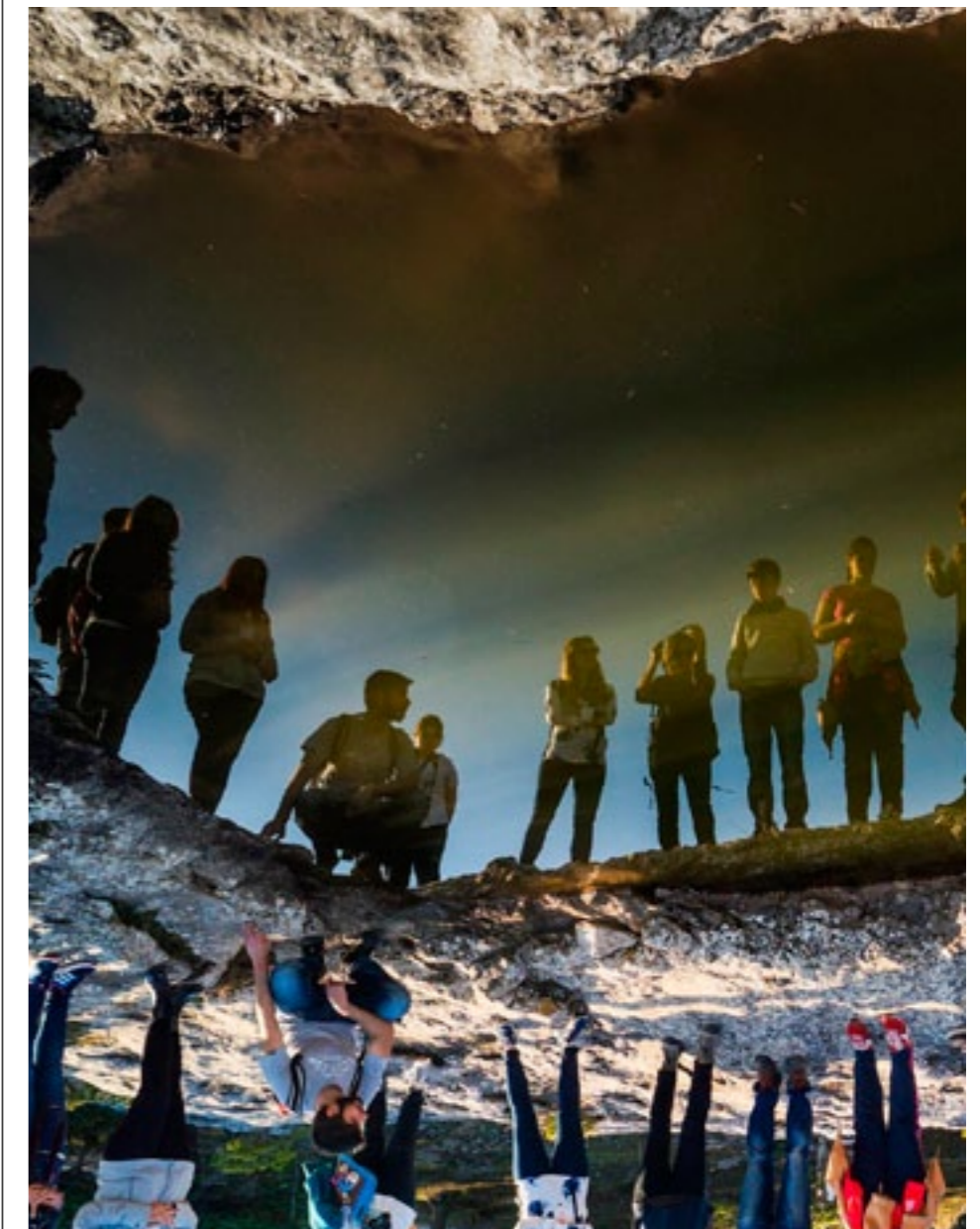
Οι εκπαιδευόμενοι εκπαιδεύουν τους εαυτούς τους πώς να καταλήγουν σε συλλογικές λύσεις μέσα από τον διάλογο και τη συνεργασία, και στο τέλος να ενεργούν ως πολίτες. Ο εκπαιδευτής παρεμβαίνει μόνο για να καθοδηγήσει και να βοηθήσει την ομάδα να προχωρήσει προς την επίτευξη των στόχων της και βασίζεται σε διαδικασίες διαμεσολάβησης που δεν θα εμποδίσουν την αυτονομία και την ελευθερία της ομάδας.

Οι εκπαιδευτές πρέπει να έχουν στα χέρια τους χρήσιμα εργαλεία, προκειμένου να δημιουργήσουν ατμόσφαιρα ομαδικού πνεύματος και αμοιβαίας κατανόησης ανάμεσα στους συμμετέχοντες και τα διαφορετικά περιβάλλοντά τους. Οι εν λόγω διαδικασίες αποτελούν προαπαιτούμενο για την έναρξη του κύκλου μαθημάτων με μια ομάδα νέων, και συνιστούν ουσιαστικό στοιχείο των επόμενων λογικών σταδίων του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Οι εκπαιδευτές ή διαμεσολαβητές οφείλουν, ως εκ τούτου, να μπορούν να αποκτούν τις αναγκαίες δεξιότητες με σκοπό:

- να διαχειρίζονται τις δυναμικές της ομάδας
- να διευκολύνουν τη συνεργασία και τη συνδημιουργία
- να διαχειρίζονται συγκρούσεις.

Το YCARHe προβλέπει ορισμένες δραστηριότητες για την ανάπτυξη αυτών των στοιχείων. [Βλέπε Ενότητα 3](#)

Βλέπε τη [συνέντευξη με θέμα "Team building με τον Guido Spaccaferno, Διεθνής Μονάδα - AMESCI \(Ιταλία\)](#).

ΤΡΟΠΟΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η μάθηση βάσει της εμπειρίας προσδιορίζει ποιος είναι ο τρόπος μάθησης που ταιριάζει στους αποδέκτες. Καθορίζοντας ποιος είναι ο τρόπος μάθησης για κάθε άτομο στην ομάδα, ο εκπαιδευτής μπορεί να επιλέξει τα σωστά εργαλεία για να προσελκύσει το νεαρό κοινό του, αλλά και να ενισχύσει το ενδιαφέρον του για την κληρονομιά. Το πλαίσιο αναφοράς παρέχει εργαλεία φιλικά προς τον χρήστη για ένα ευρύ κοινό. Οι εμπυχωτές νέων μπορούν, στη συνέχεια, να επιλέξουν τα εργαλεία που ταιριάζουν καλύτερα στο συγκεκριμένο κοινό τους.

Η μεθοδολογία για τον καθορισμό των τρόπων μάθησης των συμμετεχόντων βοηθάει τους εκπαιδευτές να επιλέξουν τις πλέον ενδεδειγμένες τεχνικές για τη συγκέντρωση και την παρουσίαση πληροφοριών, προσαρμοσμένων στο μαθησιακό ύψος του κοινού. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν επίσης να μάθουν πώς να προσελκύουν την προσοχή των άλλων. Μπορούμε να προσδιορίσουμε 4 τρόπους μάθησης, χρησιμοποιώντας τον κατάλογο μαθησιακού ύψους του David Kolb (βλέπε «Βιβλιογραφία και χρήσιμοι σύνδεσμοι»):

- Συγκλίνων τρόπος μάθησης: αυτός στηρίζεται στις μαθησιακές δυνατότητες της αφηρημένης θεωρητικής σκέψης και του ενεργού πειραματισμού. Το ισχυρότερο σημείο αυτής της προσέγγισης έγκειται στην επίλυση προβλημάτων και τη λήψη αποφάσεων. Αυτός ο τρόπος λειτουργεί καλύτερα σε καταστάσεις όπου υπάρχει μία μόνο σωστή απάντηση ή λύση σε μια ερώτηση ή πρόβλημα.
- Αποκλίνων τρόπος μάθησης: αυτός έχει να προσφέρει τα αντίθετα πλεονεκτήματα σε σχέση με τον συγκλίνοντα τρόπο μάθησης. Δίνει έμφαση στις συγκεκριμένες εμπειρίες και τη αντανακλαστική παρατήρηση. Όσοι επιλέγουν αυτόν τον τρόπο στηρίζονται στην παρατήρηση περισσότερο από ό,τι στη δράση. Η καλύτερη προσέγγιση είναι μια συνεδρία καταιγισμού ιδεών (brainstorming). Αυτός ο τρόπος μάθησης δείχνει προτίμηση προς τις κοινωνικές και συναισθηματικές εμπειρίες σε σύγκριση με τις εμπειρίες εκτέλεσης καθηκόντων.
- Αφομοιωτικός τρόπος μάθησης: αυτός αντιπροσωπεύει τη θεωρητικοποίηση και τη διεξοδική παρατήρηση. Τα άτομα που επιλέγουν αυτόν τον τρόπο μάθησης δεν επικεντρώνονται τόσο στις κοινωνικές και συναισθηματικές σχέσεις, αλλά σε λογικές ιδέες και αφηρημένες έννοιες.
- Προσαρμοστικός τρόπος μάθησης: αυτός έχει τα πλεονεκτήματα της εμπάθυνσης σε συγκεκριμένες εμπειρίες και ενεργό πειραματισμό. Τα άτομα που χαρακτηρίζονται από αυτόν τον τρόπο μάθησης προτιμάνε να κάνουν πράγματα, να φέρουν εις πέρας σχέδια και καθήκοντα και να συμμετέχουν σε νέες εμπειρίες. Αυτός ο τρόπος ταιριάζει καλύτερα σε εκείνους που μάλλον θα απορρίψουν την εκπόνηση σχεδίων ή τη θεωρία.

Το YCARHe παρέχει ερωτηματολόγιο, βασισμένο στη θεωρία του Kolb και σχεδιασμένο από δύο ειδικούς διαχείρισης της ανάπτυξης, τους Peter Honey και Alan Mumford. Αποσκοπεί στο να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να βρουν τον τρόπο μάθησης που προτιμούν, τις μαθησιακές «συνήθειές» τους και εμπειρίες.

Βλέπε «Ερμηνεία κληρονομιάς ή αφήγηση γεγονότων;», Ενότητα 2 (<http://www.ycarhe.eu/el/activity/-10>)

Προφανώς, αυτοί οι τρόποι μάθησης παρέχουν απλώς ένα βοήθημα στους εμπυχωτές νέων, ενώ υπάρχουν κι άλλες δυνατότητες που τους βοηθούν να επιλέξουν τα εργαλεία που είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στο κοινό τους.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου του YCARHe στη Γαλλία (Isle-sur-la-Sorgue), η οργάνωση Union APARE-CME παρουσίασε διάφορα παραδείγματα ειδικών εργαλείων στους συμμετέχοντες:

- εργαλεία ειδικά για άτομα με αναπηρίες, ιδίως τους τυφλούς και τα άτομα με πρόβλημα όρασης.
- εργαλεία ειδικά για μικρά παιδιά (κάτω των 10 ετών).
- εργαλεία ειδικά για νέους με ασταθείς κοινωνικές περιστάσεις.

Η ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Το έργο YCARHe επιδιώκει να συνδυάσει τις εκπαιδευτικές μεθόδους που θέτουν στο επίκεντρο τον πολίτη με πρακτικές μάθησης που σχετίζονται με την κληρονομιά, με σκοπό την τόνωση της ικανότητας των νέων να αναπτύξουν και να δρομολογούν συλλογικές ή ατομικές πρωτοβουλίες με επίκεντρο τον πολίτη, επικεντρωμένες στην αγροτική κληρονομιά. Επίσης, το YCARHe προβλέπει καινούργιες λύσεις για τις ανάγκες στήριξης των νέων που ζουν στην ύπαιθρο, ιδίως εκείνων που έχουν λιγότερες ευκαιρίες να αναπτύξουν την αίσθηση του ενεργού πολίτη, αλλά και τις δικές τους ικανότητες.

Ο στόχος είναι συνεπώς η προώθηση της «ιδιότητας του ενεργού πολίτη».

Τι είναι η ιδιότητα του ενεργού πολίτη

Η ιδιότητα του πολίτη είναι όταν ένα άτομο αναγνωρίζεται επίσημα ως πολίτης, δηλ. μέλος ενός κράτους, ή με την ευρύτερη έννοια, ενός έθνους. Το να είναι κανείς πολίτης ενός έθνους συνδέεται με ορισμένες θεμελιώδεις αρχές, συνδεδεμένες με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αντιστοιχούν σε αυτό το συγκεκριμένο έθνος:

- ορθή αγωγή του πολίτη: αναφέρεται στο ότι όλοι δεσμεύονται από και σέβονται τους νόμους και τους κανόνες που βρίσκονται σε ισχύ, αλλά επίσης αναγνωρίζουν και τις υποχρεώσεις τους προς την κοινωνία, δηλ. το να ενεργούν για το κοινό καλό μάλλον παρά το προσωπικό κέρδος
- αβρότητα: αυτή η έννοια αναφέρεται σε μια στάση γεμάτη σεβασμό προς τους άλλους πολίτες και τους δημόσιους χώρους
- αλληλεγγύη: αυτή η έννοια αντιστοιχεί σε μια στάση ανοιχτή προς τους άλλους, η οποία εμπεριέχει επίσης την αρχή της αδελφοσύνης.

Η έννοια του **ενεργού πολίτη** βοηθάει να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι οι υποχρεώσεις ενός πολίτη δεν περιορίζονται στο να εκπληρώνει κάποιος τα εκλογικά δικαιώματά του και να δείχνει τον ελάχιστο σεβασμό για τις παραπάνω αξίες. Οι πολίτες πρέπει να εφαρμόζουν πραγματικά αυτές τις αρχές, δικαιώματα και υποχρεώσεις στην πράξη, μέσα στην κοινωνία. Η συμμετοχή στην κοινοτική ζωή, η εμπλοκή σε δραστηριότητες που εξυπηρετούν το γενικό συμφέρον, ο εθελοντισμός, η συμμετοχή στην πολιτική γενικά ή σε πολιτικές οργανώσεις αποτελούν παραδείγματα του τρόπου με τον οποίον μπορεί κανείς να βιώσει την ιδιότητα του ενεργού πολίτη.

Η ενεργός άσκηση της ιδιότητας αυτής μπορεί να απαιτεί εκπαίδευση και στήριξη, ιδίως για τους νεότερους. Αυτός είναι ο ρόλος της εκπαίδευσης, αλλά επίσης και των οργανώσεων νεολαίας που μπορούν να προσφέρουν συγκεκριμένο πλαίσιο για τους νέους ώστε να δείξουν τον προσανατολισμό τους προς την κοινότητα, την αλληλεγγύη τους, την αίσθηση της πρωτοβουλίας και του σεβασμού που έχουν.

Βλέπε τη συνέντευξη με τον [Matthieu Guary](#), [Eucomis Conseil](#) (Γαλλία) και τον [Guido Spaccaferno](#), [AMESCI](#) (Ιταλία)

Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ

«Η ερμηνεία κληρονομιάς είναι η τέχνη της δημιουργίας σχέσης ανάμεσα στα στοιχεία μιας τοποθεσίας ή μιας συλλογής που είναι τμήμα της κληρονομιάς, από τη μια, και της σημασίας που αυτή έχει καθώς και του αξιακού πλαισίου των επισκεπτών, από την άλλη. Δημιουργεί γνωσιακούς και συναισθηματικούς δεσμούς μεταξύ των επισκεπτών και των στοιχείων που αυτοί γνωρίζουν σε ένα φυσικό καταφύγιο, μια ιστορική τοποθεσία ή ένα μουσείο.

Το 1957, ο δημοσιογράφος Freeman Tilden, εκ μέρους της Υπηρεσίας Εθνικού Δρυμού των ΗΠΑ, συγκέντρωσε ορισμένες γενικές αρχές και όρισε την ερμηνεία κληρονομιάς ως εξής: μια εκπαιδευτική δραστηριότητα που αποσκοπεί στην ανακάλυψη σημασιών και σχέσεων, με τη χρήση πρωτότυπων αντικειμένων, μέσα από εμπειρίες από πρώτο χέρι και με εικονογραφικά μέσα, μάλλον παρά με την απλή μετάδοση πληροφοριών.

Είναι σαφές ότι η μάθηση στις μέρες μας δεν περιορίζεται πια στα στενά όρια των σχολείων και των κολεγίων. Η μάθηση συντελείται παντού. [...] Σύμφωνα με αυτήν την τάση, οι τοποθεσίες φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, τα μνημεία και τα μουσεία προσφέρουν το ιδανικό πλαίσιο ώστε οι επισκέπτες να μάθουν, και η ερμηνεία προσφέρει ιδανικές τεχνικές ώστε να καταστεί αυτή η μάθηση όσο το δυνατό ουσιαστικότερη.»

Γιατί ερμηνεία κληρονομιάς;

Σύμφωνα με την Interpret Europe, την Ευρωπαϊκή ένωση ερμηνείας κληρονομιάς, «Η καλή ερμηνεία βασίζεται πάντα σε εμπειρίες από πρώτο χέρι, και συχνά σε προσωπική επαφή με προσωπικό επιτόπου. Η ερμηνεία κάνει τέσσερα πράγματα:

- προκαλεί την περιέργεια και το ενδιαφέρον των επισκεπτών σε αυτό που ενδέχεται να είναι μια άγνωστη θεματική ή ένα άγνωστο ζήτημα
  - συσχετίζει την τοποθεσία ή τα αντικείμενα με τις γνώσεις, τις εμπειρίες, το υπόβαθρο και τις αξίες του ίδιου του επισκέπτη
  - αποκαλύπτει τη σημασία της τοποθεσίας ή των αντικειμένων που οι επισκέπτες μπορούν να καταλάβουν και να εκτιμήσουν, και
  - βοηθάει τους ανθρώπους να ζήσουν μια απολαυστική εμπειρία.»
- Επομένως, με τη χρήση της ερμηνείας κληρονομιάς, τα νεότερα μέλη της κοινότητας μπορούν να γνωρίσουν (ή να γνωρίσουν ξανά με διαδραστικό τρόπο) την ίδια την κληρονομιά τους, είτε είναι φυσική είτε πολιτιστική. Μαθαίνουν να την εκτιμούν και επομένως να συμβάλλουν στο να διατηρηθεί ζωντανή για τις μελλοντικές γενιές. Τέλος, μαθαίνοντας τις βασικές αρχές της ερμηνείας κληρονομιάς, μπορούν να γίνουν οι ίδιοι οι καλύτεροι πρέσβεις της κληρονομιάς τους, συμβάλλοντας με τον τρόπο τους σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον

¹ Tilden, F. *Interpreting Our Heritage*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. (1957)

² Έργο InHerit «Εισαγωγή στην επαγγελματική ανάπτυξη στην ερμηνεία κληρονομιάς»

(<http://www.interpretingheritage.eu/en/outcomes/brochure>)

³ <http://www.interpret-europe.net/feet/home/heritage-interpretation.html> (24 Ιανουαρίου 2017)

Βλέπε τη συνέντευξη με θέμα “About Heritage Interpretation” - [Sandy Colvine](#), Σύμβουλος σε θέματα κληρονομιάς (Γαλλία)
Βλέπε Δραστηριότητες ενότητας 1 Τι είναι κληρονομιά; και Δραστηριότητες ενότητας 2 Ερμηνεία κληρονομιάς

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

«Βρισκόμαστε ακόμη στην αυγή της ψηφιακής εποχής: οι τεχνολογικές προβλέψεις είναι πολλές, αλλά αυτό που θα προκαλέσει αισθητή αλλαγή εξαρτάται από τη συμπεριφορά των ανθρώπων.»

Carry Bazalguette, 2007

Ο γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας είναι «η ικανότητα να ανταλλάσσονται νοήματα μέσω συστημάτων συμβόλων ώστε να επιτυγχάνεται πλήρης συμμετοχή στην κοινωνία» (Hobbs 2010: 30-31), κι έτσι από ένα κείμενο μέσω επικοινωνίας (οποιοδήποτε είδος μηνύματος που παράγεται με ήχους και εικόνες) προκύπτει η ανάγκη μας να είμαστε γραμματισμένοι στα μέσα επικοινωνίας. Σήμερα, οι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με και συμμετέχουν καθημερινά στην ανταλλαγή μηνυμάτων στα μέσα επικοινωνίας, είτε ως θεατές, καταναλωτές, σχολιαστές είτε ως δημιουργοί. Αυτός ο διάλογός θα μπορούσε να διαδραματίζεται στο πλαίσιο ενός τηλεοπτικού προγράμματος, μιας ταινίας, μιας ανάρτησης στο Facebook/Instagram που συνδυάζει εικόνα και ήχο, ενός βιντεοπαιχνιδιού ή ενός προγράμματος αυτοδιδασκαλίας στο YouTube, όμως πρέπει πάντα να υπάρχει κριτική στάση απέναντι στα οπτικοακουστικά προϊόντα.

1. Πώς συμβάλλει ο γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας στη διαδικασία μάθησης;

Ένα βασικό χαρακτηριστικό των μέσων επικοινωνίας είναι ότι συνήθως μας βάζουν να παρακολουθήσουμε μια σειρά στοιχείων (εικόνες, κείμενο, ήχους, ομιλία, γραφικούς πίνακες, κ.λπ.) που δημιουργούν ένα ενιαίο σύνολο. Αν διαχωρίσετε τα στοιχεία αυτού του πολυεπίπεδου συνόλου, βρίσκεστε ενώπιον μιας σειράς πεδίων στα οποία μπορείτε να δουλέψετε. Ανάλογα με την εκάστοτε προσέγγιση σε σχέση με το μαθησιακό αποτέλεσμα, τα περισσότερα από αυτά τα στοιχεία μπορούν να προσαρμοστούν αρκετά εύκολα σε αρκετές ηλικίες, ικανότητες και χρονικά περιθώρια μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας.

Τα βασικά ερωτήματα είναι: «Πριν τη διαδικασία δημιουργίας, εξετάζετε το περιεχόμενο, το θέμα ή τη σχετική έρευνα και τις διαδικασίες; Ποιος είναι ο αντίκτυπος που αυτή η δουλειά με τα μέσα επικοινωνίας είχε επάνω μας ή που μπορεί να έχει αύριο σε άλλους; Ή ποια είναι τα ρυθμικά στοιχεία, ο διάλογος, οι λέξεις, οι ήχοι και τα οπτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση ενός σκοπού; Είναι σημαντική η υπόθεση και με ποιον τρόπο γίνεται η αφήγησή της; Τι “λέμε” (ή δείχνουμε) πρώτα και πώς αυτό αναπτύσσεται για να γίνει ενδιαφέρουσα αφήγηση; Οι μαθησιακές διαδικασίες μπορούν, ως εκ τούτου, να ωφεληθούν από όλα τα διατομεακά στοιχεία των δημιουργιών των μέσων, δηλ. τα θεματικά, παραστατικά, καλλιτεχνικά, επικοινωνιακά και κοινωνικά στοιχεία».

Hobbs, R. Digital and Media Literacy: A Plan of Action. The Aspen Institute (2010).

Επιπλέον, καθώς στα μέσα χρειάζεται πάντα να καταβάλλεται συλλογική προσπάθεια προκειμένου να δημιουργηθεί ένα έργο, αυτό οδηγεί σε διαδραστική και συμμετοχική μάθηση. Η προσφιλής διδακτική μέθοδος βάσει συγκεκριμένου έργου είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την παραγωγή οπτικοακουστικών κειμένων. Αυτή η ομαδική δουλειά στηρίζεται στη γνώση της συγκεκριμένης τεχνολογίας, τη συλλογική λήψη αποφάσεων κατόπιν διαμόρφωσης επιχειρημάτων και διαδικασίας διαπραγμάτευσης, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη σύνθεση οπτικοακουστικών κειμένων καθώς και στη λήψη ανατροφοδότησης, ανάλογα με τις αντιδράσεις του κοινού. Αυτές είναι μόνο μερικές από τις κλασικές παραμέτρους που βοηθούν στην εγκαθίδρυση μιας κριτικής στάσης. Μέσα από σωστά σχεδιασμένες δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να αναγνωρίσουν ότι όλα μπορούν, ανά πάσα στιγμή, να νοηματοδοθούν διαφορετικά, ανάλογα με τη στάση που αυτοί θα υιοθετήσουν. Η συνειδητοποίηση της υποκειμενικής παρατήρησης του κάθε μέλους της ομάδας, εμπλουτίζει την ικανότητά μας να υιοθετούμε κριτική στάση έναντι της πραγματικότητας που μας περιβάλλει, και συνεπώς καθορίζει τον τρόπο επικοινωνίας μας.

2. Πώς η χρήση των νέων μέσων επικοινωνίας μπορεί να κάνει τους νέους να αξιοποιήσουν πιο άμεσα την τοπική κληρονομιά τους;

Το να δουλεύει κανείς με τα μέσα απαιτεί συνδυασμό γνώσεων, δεξιοτήτων και οπτικών. Υπάρχουν τρεις πιθανοί λόγοι για τους οποίους η χρήση των μέσων επικοινωνίας συνεπάγεται ενεργότερη συμμετοχή των ατόμων στην κληρονομιά:

- η σύνθετη φύση των μέσων προωθεί την κατανόηση διαφορετικών πτυχών της κληρονομιάς μας και των δυναμικών που διακυβεύονται. Για παράδειγμα, ακόμη κι ένα πολύ μικρό αντικείμενο (ένα μεσαιωνικό μαχαίρι ή μια σύγχρονη καφετιέρα κάποιου σχεδιαστή), μια τοπική φυσική κληρονομιά ή κάτι που κατασκεύασαν άνθρωποι (μια γέφυρα ή ένα οχυρό) μπορεί να κρύβουν μια μεγάλη ιστορία που θα μπορούσε να αποτελείται από ανεκδοτολογικά στοιχεία, συσχετισμούς με την ευρύτερη κοινωνική κατάσταση ή ιστορίες ανθρώπων. Για τη δημιουργία ενός υλικού μέσων επικοινωνίας με ήχους και εικόνες, πρέπει να εξετάσουμε προσεκτικά τις πραγματολογικές λεπτομέρειες καθώς και δευτερεύοντα στοιχεία ή κινήσεις που αποκαλύπτουν ορισμένα από αυτά τα στοιχεία.

- η οπτικοακουστική έκφραση συνιστά μια εναλλακτική, ένα ολοκληρωμένο σύστημα επικοινωνίας πέρα από και παράλληλα προς στη γραπτή και προφορική γλώσσα. Αυτή η μορφή έκφρασης επιτρέπει στους συμμετέχοντες να χειριστούν περίπλοκα συστήματα διαπολιτισμικής επικοινωνίας και διαθέτει τεράστια δυναμική στη

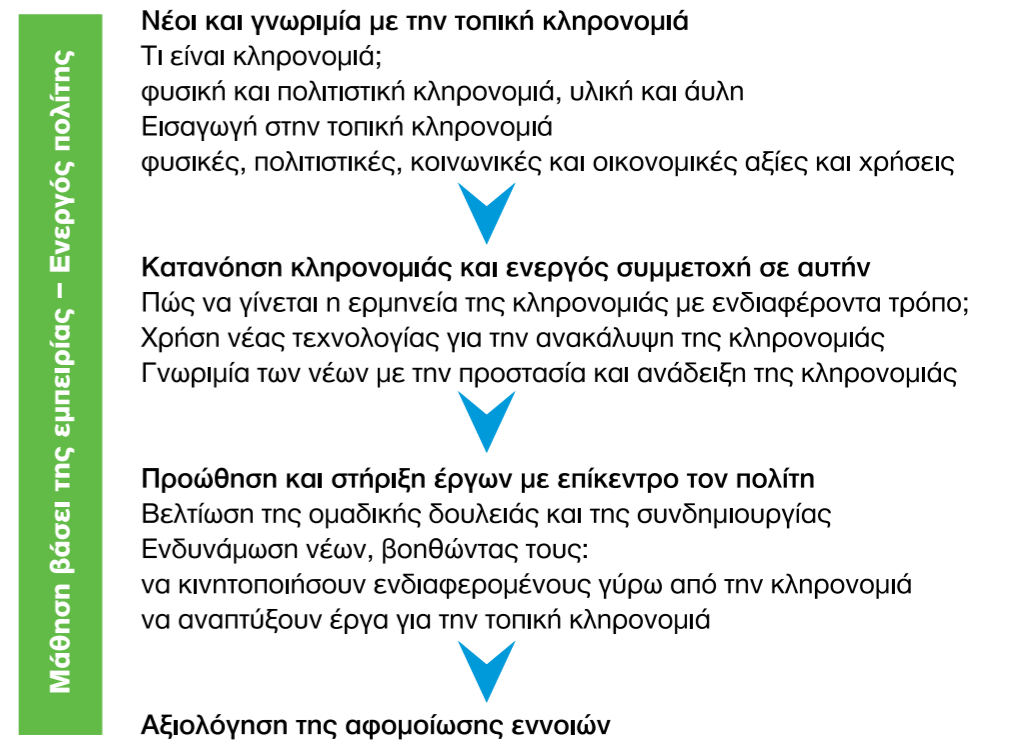
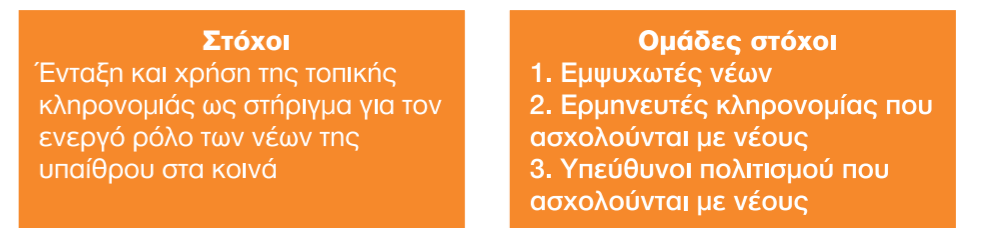
διάδοση ιδεών μεταξύ ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικές εθνικότητες, πολιτισμούς και κατέχουν διαφορετικές δεξιότητες

- η βιωματική γνώση των καινούργιων μέσων επικοινωνίας και του ψηφιακού κόσμου σήμερα είναι απέραντη, και εικονικά «ανήκει» σε όλους τους νέους. Τους προσφέρει την ευκαιρία να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν μέσα από τη δημιουργία μέσων επικοινωνίας. Υπάρχει ευρύ φάσμα διαθέσιμων αφηγηματικών επιλογών που χρησιμοποιούν διάφορα λογισμικά και εφαρμογές, παράλληλα με πιο παραδοσιακές, παλαιές τεχνικές επεξεργασίας.

Η δυνατότητα εστίασης στη δημιουργικότητα των νέων μέσα από σχετικά φθηνές, καθημερινές κινητές συσκευές ή ακόμη και τις αναλογικές/χειροποίητες εκδόσεις τους μπορεί να διασφαλιστεί μέσα από δομημένες, σύντομες δραστηριότητες. Κάθε δραστηριότητα τραβάει την προσοχή τους σε ορισμένες πτυχές της έκφρασης ανάλογα με τα μέσα επικοινωνίας και στο επιλεγθέν πολιτιστικό θέμα. Οι οπτικοακουστικές δραστηριότητες μπορούν να εντάσσονται σε μια ευρύτερη διαδικασία που συνοδεύει μια συζήτηση ή διερευνά πολιτισμικά θέματα σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο. Υπάρχουν πολυάριθμα παραδείγματα που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε, ακόμα και σε βραχυπρόθεσμες επισκέψεις με σκοπό μια απλή φωτογράφιση με συγκεκριμένο στόχο κατά νου, μια ηχογράφιση, την αντιπαράθεση μεταξύ ρεαλιστικών ηχογραφήσεων με φανταστικές, ποιητικές ηχογραφήσεις, ή την καταγραφή σχετικών με την τοπική κληρονομιά στοιχείων.

Βλέπε τη συνέντευξη με θέμα "Involving young people through Media" – Μαρία Λεωνίδα, παραγωγός -Εκπαιδεύτρια, οργάνωσης ΚΑΡΠΟΣ (Ελλάδα)

Η ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ YCARHE ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Αυτή η εργαλειοθήκη έχει ως στόχο να προσφέρει διάφορα παραδείγματα δραστηριοτήτων που ξυπνούν εύκολα το ενδιαφέρον των νέων. Τους εμπνέουν τις 3 βασικές συστατικές της μαθησιακής διαδρομής του YCARHe που ανταποκρίνονται στα ακόλουθα ζητήματα:

- Πώς μπορώ να τους βοηθήσω να γνωρίσουν και να ενδιαφερθούν περισσότερο για την τοπική κληρονομιά;
- Πώς μπορούν οι νέοι να καταλάβουν καλύτερα την αξία της τοπικής κληρονομιάς τους και να ασχοληθούν με αυτήν;
- Πώς μπορώ να τους στηρίξω να αναπτύξουν πρωτοβουλίες νέων για την τοπική κληρονομιά;

Αυτή η εργαλειοθήκη περιλαμβάνει αρκετές δραστηριότητες που έχουν δοκιμαστεί από επαγγελματίες και ειδικούς. Όλες τους στηρίζονται στο επιστημονικό πλαίσιο που αναφέρεται στο παρόν έγγραφο (Βλέπε: Μεθοδολογικό υπόβαθρο σελ. 10).

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενεργό συμμετοχή των νέων και στη μάθηση βάσει της εμπειρίας. Απαιτούν ατομική δημιουργικότητα και ομαδική εργασία.

Οι δραστηριότητες απευθύνονται σε ένα πολύ ευρύ κοινό και οι περισσότερες μπορούν να λειτουργήσουν σε ομάδες νέων ηλικίας από 12 έως 15 ετών. Διαρκούν από σαράντα πέντε λεπτά έως μια μέρα, πράγμα που επιτρέπει σε κάθε εκπαιδευτή να επιλέξει τις δραστηριότητές του και να διαμορφώσει το δικό του πρόγραμμα βάσει του διαθέσιμου χρόνου.

Οι περισσότερες έχουν δοκιμαστεί σε διεθνείς ομάδες νέων, με πολύ καλά αποτελέσματα. Σε παρόμοιες καταστάσεις, μπορούν να υπογραμμιστούν η πολιτιστική πολυμορφία των νέων και η πολύ μακρά ιστορία και οι ευρείες χρήσεις της κληρονομιάς. Επίσης, υπογραμμίζεται το όφελος της ανταλλαγής, καθώς και η μη τυπική, συμμετοχική εκπαιδευτική προσέγγιση που προτείνει το YCARHe.

Θα βρείτε λεπτομέρειες για τα ακόλουθα στοιχεία σε κάθε ένα δελτίο δραστηριότητας:

- το θέμα και οι εκπαιδευτικοί στόχοι, σας παρέχουν άμεση εικόνα των βασικών πλεονεκτημάτων της δραστηριότητας. Αυτά τα στοιχεία θα σας βοηθήσουν να επιλέξετε χρήσιμες δραστηριότητες για την ομάδα των νέων, βάσει του γνωστικού επιπέδου της και σύμφωνα με τους συγκεκριμένους στόχους σας. Για παράδειγμα, μια ομάδα νέων που ήδη συμμετέχει σε ένα έργο τοπικής αγροτικής κληρονομιάς δεν χρειάζεται να πραγματοποιήσει τη δραστηριότητα με τίτλο «Τι είναι κληρονομιά;» σε ορισμένες ομαδικές δραστηριότητες σε κτίρια (Ενότητα 3 «Σπάσιμο πάγου»)
- το είδος της δραστηριότητας και η ηλικία στόχος του κοινού θα σας δείξουν κατά πόσο η δραστηριότητα ταιριάζει στην ομάδα των εκπαιδευόμενων σας. Ωστόσο, οι προτεινόμενες ηλικιακές ομάδες έχουν μόνο συμβουλευτικό χαρακτήρα και οι περισσότερες δραστηριότητες του YCARHe μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν σε κάθε είδους κοινό
- μια περιγραφή όλων των σταδίων που δείχνει πώς λειτουργεί η δραστηριότητα, από την οργάνωση της ομάδας έως τα αναμενόμενα αποτελέσματα και/ή τη συνεδρία ανάδρασης
- το είδος του χώρου, τα υλικά και ο χρόνος που απαιτείται ώστε να πραγματοποιηθεί σωστά η δραστηριότητα θα σας βοηθήσουν να προετοιμαστείτε για όλα τα πρακτικά ζητήματα
- τέλος, μία ή περισσότερες αναφορές ή πρόσωπα επικοινωνίας από την οργάνωση YCARHe με μεγάλη πείρα στην πραγματοποίηση της δραστηριότητας, σας δίνουν τη δυνατότητα να μάθετε περισσότερα ή να ζητήσετε επιπλέον πληροφορίες.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Γνωριμία με την τοπική κληρονομιά

Σε αυτή την εναρκτήρια ενότητα προτείνονται πολλές δραστηριότητες για τη συνδούλωση του ενδιαφέροντος των νέων για την κληρονομιά που τους περιβάλλει. Πρώτον, υπάρχουν διάφορες ασκήσεις για να αντιληφθούν καλύτερα την έννοια της κληρονομιάς και την τεράστια πολυμορφία της. Η επόμενη φάση είναι η ανακάλυψη και η κατανόηση του δεσμού μεταξύ κληρονομιάς και καθημερινότητας και, γενικότερα, η συμβολή της κληρονομιάς στην τοπική ανάπτυξη, αλλά και το σε τι θεμελιώνεται η πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική κοινότητα.

Σημείωση: Όλες αυτές οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν την ομαδική δουλειά. Ανατρέξτε στη Ενότητα 3 - Προώθηση και στήριξη έργων με επίκεντρο τον πολίτη, για όλα τα στοιχεία που συνδέονται με τη δυναμική μιας ομάδας νέων και την ομαδική δουλειά.

Εκπαιδευτικοί στόχοι

Αφού έχετε εξοικειωθεί με τις προτεινόμενες δραστηριότητες αυτής της ενότητας, ο εκπαιδευτής/εμπυκωτής νέων θα πρέπει να μπορεί:

- να εξηγήσει τι είναι η κληρονομιά
- η αγροτική κληρονομιά και η πολυμορφία της
- η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά
- η υλική και άυλη κληρονομιά

- να μοιραστεί με την ομάδα το πλαίσιο της τοπικής κληρονομιάς όσον αφορά το
- ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο
- τις πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές χρήσεις και αξίες
- τη συνεισφορά στην τοπική βιώσιμη ανάπτυξη

Περιεχόμενο ενότητας

Τι είναι κληρονομιά;

ο Η δική μου προσωπική κληρονομιά

Αναγνωρίζω, διερευνώ και μοιράζομαι τα προσωπικά προσόντα μου ως προσωπική κληρονομιά

[Βλέπε επίσης την Ενότητα 3 – Ομαδική διαχείριση - «Σπάσιμο πάγου»].

ο Τι είναι κληρονομιά;

Στοχασμός επάνω στο τι είναι «κληρονομιά».

ο Τελετουργίες - άυλη κληρονομιά

Γνωριμία με την πολυμορφία της άυλης κληρονομιάς, παρουσιάζοντας μια τοπική τελετουργία.

ο Αυτοφυή φυτά και κληρονομιά

Πείραμα με τη σύνδεση μεταξύ φυσική κληρονομιάς και καθημερινότητας.

ο Παρουσίαση της κληρονομιάς σε άτομα με προβλήματα όρασης («Touch and tell»)

Ένα παιχνίδι που επιτρέπει στα άτομα με προβλήματα όρασης να ανακαλύψουν τη φυσική κληρονομιά.

ο Παιχνίδι προσανατολισμού για γνωριμία με την κληρονομιά

Μια δραστηριότητα στο ύπαιθρο βασισμένη σε ένα κυνήγι θησαυρού με σκοπό τη γνωριμία με τη φυσική και/ή πολιτιστική κληρονομιά σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Κληρονομιά και τοπικές κοινότητες

ο Ζωγραφίζοντας τις τοπικές πραγματικότητές μας

Συζητήσεις για τις ζωντανές πραγματικότητες στις χώρες και περιοχές των συμμετεχόντων.

[Βλέπε επίσης Ενότητα 3 - Συνεργασία]

ο Θραύσματα κληρονομιάς που ταξιδεύουν στον χρόνο

Θεατρικό παιχνίδι για να καταλάβουμε τη σημασία της κληρονομιάς στην καθημερινότητά μας.

ο Πήγαινε να δεις, και δείξε το και στους άλλους

Κατανόηση της κληρονομιάς διαμέσου επιτόπιας έρευνας και επεξήγησης της αιτιώδους σχέσης ανάμεσα στις συνθήκες διαβίωσης μιας περιοχής της υπαίθρου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

ο Ερμηνεύσε με

Ένα παιχνίδι που βασίζεται στη φαντασία και την ερμηνεία αντικειμένων της τοπικής κληρονομιάς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Κατανόηση της κληρονομιάς και ενεργός συμμετοχή σε αυτήν

Μετά την κατανόηση των εννοιών και των λειτουργιών της κληρονομιάς, το επόμενο βήμα είναι να μάθουμε πώς να ερμηνεύουμε την κληρονομιά (βλέπε βασικές έννοιες), να την κατανοούμε καλύτερα και να κινητοποιήσουμε τους νέους να εμπλακούν σε αυτήν.

Με τη χρήση ασκήσεων ερμηνείας της κληρονομιάς και μέσω των επικοινωνιών (εικόνων, ήχου, βίντεο, διαδικτύου, κ.λπ.), οι νεαροί συμμετέχοντες μπορούν να αναπτύξουν ακόμα περισσότερους δεσμούς με την κληρονομιά τους, να αποκτήσουν κριτική ματιά για τον τρόπο που αυτή τυχαίνει διαχείρισης και, στη συνέχεια, να αναπτύξουν την ανάγκη να μιλήσουν παραέξω για την κληρονομιά τους και να μοιραστούν όσα ανακάλυψαν.

Εκπαιδευτικοί στόχοι

Αφού έχει εξοικειωθεί με τις προτεινόμενες δραστηριότητες αυτής της ενότητας, ο εκπαιδευτής/εμπνευστής νέων θα πρέπει να μπορεί:

- να χρησιμοποιήσει ορισμένες τεχνικές ερμηνείας της κληρονομιάς για να παρουσιάσει την κληρονομιά με ελκυστικό τρόπο για τους νέους
- να ενθαρρύνει δημιουργικούς τρόπους ερμηνείας της κληρονομιάς με τη χρήση νέων μέσων επικοινωνίας
- να μιλήσει τους νέους στη διατήρηση και βελτίωση της κληρονομιάς

Περιεχόμενο ενότητας

Ερμηνεία της κληρονομιάς

ο Ερμηνεία της κληρονομιάς ή αφήγηση γεγονότων;

Η εκπαίδευση στην ομαδική δουλειά με στόχο την ερμηνεία της κληρονομιάς και την προσαρμογή σε διάφορους αποδέκτες.

[Βλέπε επίσης την Ενότητα 3 – Ομαδική διαχείριση - Επικοινωνία].

ο Μοναδική κληρονομιά

Τα πρώτα βήματα της ερμηνείας κληρονομιάς: παρουσίαση των μοναδικών χαρακτηριστικών ενός φαινομένου ή αντικειμένου.

ο Φροντίστε τον γραπτό λόγο σας για να ξεχωρίζετε!

Καθοδήγηση των νέων στις ατραπούς της δημιουργικής γραφής και τα βασικά σημεία για την καλύτερη πρόσληψη και προβολή της κληρονομιάς.

ο Να σου πω μια ιστορία

Χρησιμοποιώντας τις τεχνικές δημιουργικής γραφής που αναφέρονται παραπάνω, οι συμμετέχοντες εξηγούν μεταξύ τους τι παρατηρούν και τι καταλαβαίνουν δημιουργώντας ιστορίες.

Χρήση νέων μέσων επικοινωνίας

- Από μια επίσκεψη μέχρι το διαδίκτυο
Μια άσκηση φωτογραφίας και δημιουργικής γραφής για την ανάπτυξη του κριτικού νου και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων για την κληρονομιά.
- Μια ιστορία σε 5 φωτογραφίες
Συνδυασμός άυλης κληρονομιάς, αφήγησης ιστοριών και μέσων κοινωνικής δικτύωσης.
- Ηχητικά τοπία
Παρατήρηση και αναπαραγωγή ενός πολιτιστικού/κοινωνικού χώρου μέσα από τον ήχο.
- Ένα αντικείμενο, πέντε οπτικές
Χρησιμοποιώντας τη φωτογραφία, οι συμμετέχοντες καταλαβαίνουν πόσες πολλές ερμηνείες μπορεί να προσφέρει ένα αντικείμενο, ανάλογα με τον τρόπο που επιλέγουμε να το παρουσιάσουμε.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Προώθηση και στήριξη έργων με επίκεντρο τον πολίτη

Μετά τις δραστηριότητες γνωριμίας, την προσέγγιση που βασίζεται στην ευαισθητοποίηση και ξυπνά το ενδιαφέρον των νέων για την κληρονομιά και τους τρόπους ανάδειξής της, η ενότητα 3 του προγράμματος διδασκαλίας του YCARHe επιδιώκει να κινητοποιήσει και/ή στηρίξει νέους που πιθανόν να συμμετέχουν σε μια δραστηριότητα για την κληρονομιά ή ένα τοπικό έργο.

Αυτή η δέσμευση στηρίζεται αρχικά στην υπόθεση ότι η εν λόγω ομάδα νέων είναι επαρκώς ενωμένη ώστε να αναπτύξει μια ιδέα από κοινού. Το YCARHe, για να επιτευχθεί αυτό, προτείνει δραστηριότητες για τη δυναμική της ομάδας και την επίλυση συγκρούσεων, ώστε να διευκολύνεται η συνεργασία και η επικοινωνία της ομάδας.

Οι ακόλουθες δραστηριότητες δείχνουν τις δυνατότητες διάδρασης με την τοπική κληρονομιά, από τον σχεδιασμό ενός έργου προώθησης της κληρονομιάς έως την προετοιμασία ενός σχεδίου αποκατάστασης αγροτικών κτισμάτων.

Τέλος, το YCARHe σας προσφέρει αρκετά εργαλεία παρακολούθησης και διαδραστικής αξιολόγησης που επιτρέπουν σε ομάδες νέων ανθρώπων να παρακολουθούν την πρόοδο του έργου τους και να βλέπουν τη δυναμική της ομάδας.

Εκπαιδευτικοί στόχοι

- Βελτίωση της δυναμικής της ομάδας και διαχείριση συγκρούσεων με σκοπό τη συνεργασία.
- Να μπορούν να ενθαρρύνουν τους νέους να αναλάβουν δράση (εμπλέκοντας σχετικούς φορείς και/ή αναπτύσσοντας ένα μικρό έργο).
- Να μπορούν να διευκολύνουν την παρακολούθηση και αξιολόγηση της ομάδας εργασίας.

Περιεχόμενο ενότητας

Δυναμική της ομάδας και επίλυση προβλημάτων

- Τι είπα;

Γνωριμία μεταξύ των ατόμων («σπάσιμο πάγου») - συνεργασία μόνο για διεθνείς ομάδες.

- Πείτε και δείξτε ποιος είστε!

Γνωριμία μεταξύ των ατόμων - «σπάσιμο πάγου».

- Η προσωπική κληρονομιά μου

Διαχείριση ομάδας – «σπάσιμο πάγου».

[Βλέπε επίσης Ενότητα 1 - Τι είναι κληρονομιά;].

- Ζωγραφίζοντας τις τοπικές αγροτικές πραγματικότητές μας

Δημιουργία ομάδας, γνωριμία μεταξύ των ατόμων.

[Βλέπε επίσης Ενότητα 1 - Κληρονομιά και τοπική κοινότητα].

- Το παιχνίδι των πέντε λέξεων

Ένα παιχνίδι καταιγισμού ιδεών «brainstorming» και διαχείρισης συγκρούσεων.

[Βλέπε επίσης Ενότητα 3 – Παρακολούθηση και αξιολόγηση].

- Παιχνίδι με μπάλα ενώ ο χρόνος τρέχει

Ένα παιχνίδι δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων και συνεργασίας.

- Χυμό ή γλυκό;

Ένα παιχνίδι ρόλων για διαχείριση συγκρούσεων.

- Μηχανή για ιπτάμενα αυγά

Ένα παιχνίδι για τη βελτίωση της ομαδικής δουλειάς, τη διαχείριση έργου και την επίλυση συγκρούσεων.

- Ηλεκτρικός φράχτης

Μια δραστηριότητα που αποσκοπεί στο «δέσιμο» της ομάδας ώστε να επιλύονται προβλήματα και να δημιουργείται κλίμα συνεργασίας

Μάθετε πώς να αλληλεπιδράτε με την τοπική κληρονομιά

- Αυτοί που μας περιβάλλουν

Προσδιορισμός των ενδιαφερομένων και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να επηρεάσουν τη διατήρηση και προώθηση της κληρονομιάς.

- Εισαγωγή στις ξερολιθικές τεχνικές χτισίματος

Μετάδοση απλών τεχνικών αποκατάστασης κληρονομιάς με σκοπό τη γνωριμία με την κληρονομιά που συνδέεται με την αγροτική ζωή και τα αγροτικά τοπία.

- Ας χτίσουμε ξανά...

Προσδιορισμός και τεκμηρίωση των χωρικών αλληλεπιδράσεων ενός παλιού κτιρίου και δημιουργία έργου αποκατάστασης με σκοπό νέα χρήση.

- Έναρξη και διαχείριση ενός εργοτάξιου εθελοντών

Βασικά στοιχεία για τη δημιουργία και την ανάπτυξη συλλογικού έργου αποκατάστασης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

- Έναρξη και διαχείριση ενός campus κληρονομιάς

Πώς να οργανώσετε εργαστήριο πολυτομεακής μελέτης για ένα τοπικό έργο κληρονομιάς.

- Σκιαγράφιση επιχειρηματικών μοντέλων

Στρατηγικό σχεδιάγραμμα διαχείρισης και δημιουργίας «απλών» επιχειρήσεων με σκοπό την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων για έργα που σχετίζονται με την κληρονομιά.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

- Πέντε λέξεις

Ένα εργαλείο για καταιγισμό ιδεών (brainstorming) σχετικά με σημαντικά γεγονότα.

- Εργαλεία καθημερινών μετρήσεων – θερμόμετρο και ταχύμετρο

Μια διασκεδαστική τεχνική για τον έλεγχο της διάθεσης, της δραστηριότητας ή των αποτελεσμάτων της ομάδας.

- Εργαλείο καθημερινής αξιολόγησης – Metaplan

Εκφράστε και αναρτήστε τις εντυπώσεις και τις γνώσεις που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της ημέρας.

- Εργαλείο καθημερινής αξιολόγησης – το παιχνίδι της πατάτας

Ένα παιχνίδι που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εκφράσουν αυτά που αισθάνονται κάθε βράδυ.

- Εργαλείο τελικής αξιολόγησης - Στόχος

Ένας απλός και εύκολος τρόπος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, συνάντησης ή δραστηριότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Βιβλιογραφία

- Aplin, G.J., Heritage: Identification, Conservation, and Management, Oxford University Press, 2002
- Chassagne M.E., Gorgeu Y., Guide de la valorisation économique des ressources locales – Fédération des parcs naturels de France, 1989
- Συλλογικό έργο, Guide européen d'observation du patrimoine rural, CEMAT-Συμβούλιο της Ευρώπης, 2003
- Συλλογικό έργο, European Rural Heritage Observation Guide, CEMAT-Συμβούλιο της Ευρώπης, 2003
- Συλλογικό έργο, Patrimoine rural – comment monter et financer son projet? Guide à l'usage des particuliers, des élus, des associations et des agents de développement - , Revue ESPACES, Απρίλιος 2007
- Συλλογικό έργο, European Rural Heritage, Naturora - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001
- Collective work, Landscape and Rural Heritage, European Spatial Planning and Landscape n° 88, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007
- ΓΔ Επιχειρήσεις –Using natural and Cultural Heritage to develop sustainable tourism in non traditional tourist destinations , Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002
- Gollinelli M.G., Cultural Heritage and Value Creation – towards new pathways, Springer, 2012
- ICOMOS, Heritage a driver of development: rising to the challenge, ICOMOS France, 2013
- Revue Pour, Culture et Patrimoine en milieu rural, Editions du GREP, 2015

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- <https://www.icomos.org/fr/centre-de-documentation>
- <https://www.icomos.org/en/documentation-center>
- <http://histcape.eu/sites/histcape.drupal.pulsartecnalia.com/files/documents/BROCHURE%20HITSCAPE.pdf>
- <http://whc.unesco.org/en/culturallandscape/>
- <http://www.maisons-paysannes.org/protection-du-patrimoine/histoire-fondements/>
- <https://www.cotedor.fr/files/content/sites/cg21-2/files/conseilgeneral21/pdf-documents-cg21/pdf-doc-culture-patrimoine/PartrimoineRural-PasseSimple.pdf>

ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Βιβλιογραφία

- Coombs, P. H. with Prosser, C. and Ahmed, M., New paths to learning for rural children and youth, 1998
- Kolb, D. Experiential learning, experience as the source of learning and development, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1984
- Kolb, A., D. Kolb, The Kolb Learning Style Inventory-Version 3.1 2005 Technical Specifications, 2005
- Lingham, T., Developing a measure of conversational learning spaces in teams. Unpublished doctoral dissertation, Department of Organizational Behavior, Case Western Reserve University, Cleveland, OH, 2004
- Loo, R., Evaluating change and stability in learning style scores. Educational psychology, 17: 95-101, 1997
- Ord, J., John Dewey and Experiential Learning: Developing the theory of youth work, Youth & Policy,

No. 108, 2012

- Smith, M. K., Developing Youth Work, Milton Keynes: OUP, 1988
- Rayner, R. R. & Rayner, S. R., Cognitive styles and learning strategies: understanding style differences in learning behaviour, London: David Fulton, 1998
- Wood, G., How to study: Use your personal learning style to help you succeed when it counts. Learning Express, 1998
- Chisholm, L. & Hoskins, B. (eds.), Trading up – Potential and performance in non-formal learning, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2005
- Bruner, J., The Culture of Education, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1996
- Gardner, Howard, Frames of Mind: The theory of multiple intelligences, New York: Basic Books, 1983-1993
- Gardner, Howard, Intelligence Reframed. Multiple intelligences for the 21st century, New York: Basic Books, 1999
- Gardner, H., 'Jerome S. Bruner' in J. A. Palmer (ed.) Fifty Modern Thinkers on Education. From Piaget to the present, London: Routledge, 2001
- Lorin W. Anderson, David R. Krathwohl, Peter W. Airasian, Kathleen A. Cruikshank, Richard E. Mayer, Paul R. Pintrich, James Raths and Merlin C. Wittrock, A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives, Addison Wesley Longman, Inc., 2001
- Piaget, J.; Inhelder, B., Le développement cognitif de l'enfant, Paris: PUF. Bruner, J (1960)
- The Process of Education, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2012
- Piaget, J., Inhelder, B., Le développement cognitif de l'enfant, Paris: PUF, 2012

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- <http://www.learningfromexperience.com>
- <http://learningfromexperience.com/tools/kolb-learning-style-inventory-lsi/>
- <http://www.clinteach.com.au/assets/LEARNING-STYLE-Kolb-QUESTIONNAIRE.pdf>
- <http://economics.fiu.edu/research/working-papers/2008/08-06/08-06.pdf>
- <http://infed.org/mobi/david-a-kolb-on-experiential-learning/>
- <http://www2.le.ac.uk/departments/gradschool/training/eresources/teaching/theories/kolb>
- <https://aim.stanford.edu/wp-content/uploads/2013/05/Kolb-Learning-Style-Inventory.pdf>

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ

Βιβλιογραφία

- Toolbox - For Training and Youth Work
SALTO-YOUTH (δίκτυο οκτώ Κέντρων τεκμηρίωσης που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκές περιοχές προτεραιότητας, στον τομέα της νεολαίας)
<https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/search/>
- Tool-kit 3: Project management - For trainers, youth workers running projects.
Δημοσιεύτηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. <http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667915/tkit3.pdf/63828fe8-4022-4944-9459-32ac0c8b66bf> (διαθέσιμο σε 12 γλώσσες)
- T-Kit 10: Educational Evaluation in Youth Work
Δημοσιεύτηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/t-kit-10-educational-evaluation-in-youth-work> (διαθέσιμο σε 12 γλώσσες)

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Βιβλιογραφία

- Dolejšiová D. and García López M. A. (eds). European citizenship - In the process of construction - Challenges for citizenship, citizenship education and democratic practice in Europe, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2009
http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1668207/European_citizenship_book.pdf/a635ab93-c3b6-43de-9810-1a2f73f45e18
- Inspiring! Youth organisations contribution to citizenship education - 2016 Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας
<http://www.youthforum.org/assets/2016/10/Youth-organisations-contribution-to-citizenship-education.pdf>
- T-kit 7: Under Construction Citizenship, Youth and Europe
Reflections and exercises about the evolving concept of European Citizenship.
Συμβούλιο της Ευρώπης και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οκτώβριος 2012
<http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/t-kit-7-under-construction...citizenship-youth-and-europe> (διαθέσιμο σε 11 γλώσσες)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Βιβλιογραφία

- Beck, L. and Cable, T. T. (1998) Interpretation for the 21st Century. Champaign: Sagamore Publishing
- Brochu, L. and Merriman, T. (2002) Personal Interpretation. Fort Collins: interpPress
- Brochu, L. and Merriman, T. (2011) Put the Heart Back in Your Community. Fort Collins: Heartfelt Publications
- Buchholz, J., Lackey, B., Gross, M., Zimmermann, R. (2015) The Interpreter's Guidebook. 4th edn. Stevens Point: University of Wisconsin
- Ham, S. (1992) Environmental Interpretation. Golden: Fulcrum
- Ham, S. (2013) Interpretation – Making a difference on purpose. Golden: Fulcrum
- ICOMOS - International Council on Monuments and Sites (2008) The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites. Québec: ICOMOS
- Knudson D. M., Beck, L., and Cable, T. T. (1999) Interpretation of Cultural and Natural Resources. State College: Venture Publishing
- Ludwig, T. (2003) Basic Interpretive Skills. Werleshausen: Bildungswerk interpretation
- Ludwig, T. (2012) Quality Standards in Heritage Interpretation. Werleshausen: Bildungswerk interpretation
- Tilden, F. (1957) Interpreting Our Heritage. Chapel Hill: The University of North Carolina Press
- UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (1972) Convention on the Protection of World Cultural and Natural Heritage. Paris: UNESCO

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- Interpret Europe – Ευρωπαϊκή ένωση ερμηνείας κληρονομιάς: <http://www.interpret-europe.net/>
- HeriQ project: <http://heriq.org/>
- “The Interpretive Guide” εγχειρίδιο (διαθέσιμο σε 11 διαφορετικές ευρωπαϊκές γλώσσες):
<http://heriq.org/category/downloads/>
- Έργο InHerit: <http://www.interpretingheritage.eu/en>
- Real World Learning: <http://www.rwlnetwork.org/>

ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ

Βιβλιογραφία

- Ben Bachmair & Cary Bazalgette, “The European Charter for Media Literacy: meaning and potential” Research in Comparative and International Education, Volume 2, Number 1, 2007
- Bazalgette, C. (Ed.). (1989). Primary Media Education: A Curriculum Statement. London: British Film Institute.
- David Buckingham, Jenny Grahame, Mandy Powell, Andrew Burn and Sue Ellis. Developing Media Literacy: Concepts, Processes and Practices, document written to accompany a teaching pack called Developing Media Literacy, published in 2014 by the English and Media Centre.
- Renee Hobbs, Digital and Media Literacy: A Plan of Action. The Aspen Institute 2010. Διατίθεται στ διεύθυνση: <https://works.bepress.com/reneehobbs/13/>
- Μένης Θεοδωρίδης, Issues of Audiovisual Education and Media Literacy, in (Zoniou Ch. Ed.) Youth docs, Documentary theatre and video on youth culture, personal Identity and contemporary reality, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής, 2016
<http://www.karposontheweb.org/karpos-material-edu/>
- Μένης Θεοδωρίδης, Οπτικοακουστική Παιδεία στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση; ... αδιέξοδα και διαδρομές, 2012
<http://www.edc.uoc.gr/~didgram/PDF/THEODORIDIS.pdf>
- The European Charter for Media Literacy: meaning and potential. Research in Comparative and International Education, Volume 2, Number 1, 2007

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

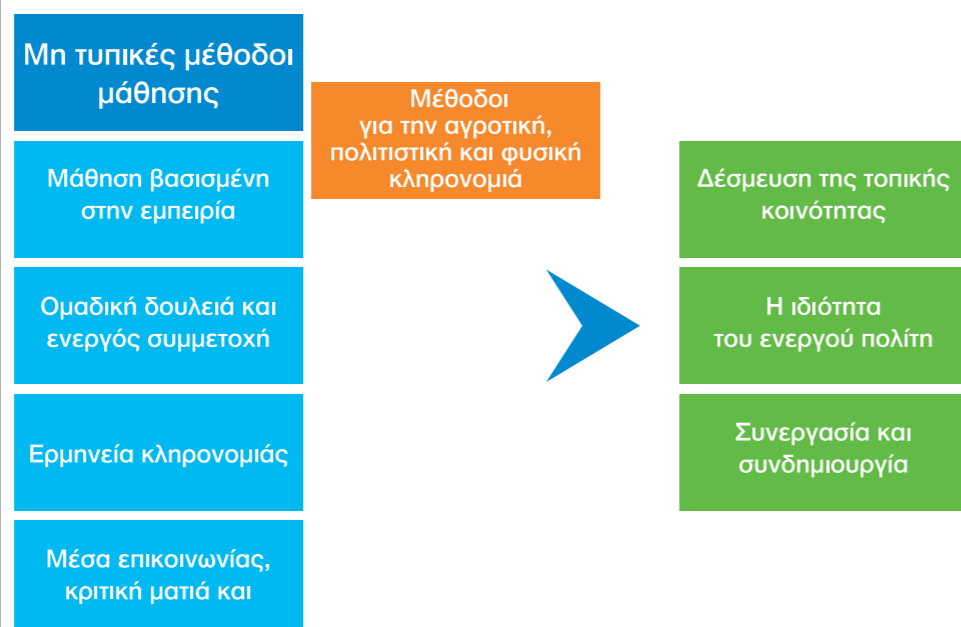
- ΚΑΡΠΟΣ – Κέντρο εκπαιδευτικών δράσεων και διαπολιτισμικής επικοινωνίας
<http://www.karposontheweb.org/material/?lang=en>

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΥCARHE - ΣΥΝΟΨΗ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- να αυξηθεί η ενεργός συμμετοχή της νεολαίας στις δράσεις στην ύπαιθρο
- να χρησιμοποιηθεί η αγροτική κληρονομιά ως βάση για την ενεργό συμμετοχή των νέων στα κοινά
- να διεκδικήσουμε την αγροτική κληρονομιά ως ένα επαπειλούμενο συστατικό στοιχείο της ταυτότητας μας και μια πιθανή πηγή θέσεων εργασίας

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΥCARHE – ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

	Ενότητα 1	Ενότητα 2	Ενότητα
	Γνωριμία με την τοπική κληρονομιά	Κατανόηση της κληρονομιάς και ενεργός συμμετοχή σε αυτήν	Πρώιμη και στήριξη έργων με επίκεντρο τον πολίτη
Δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν οι εμψυχωτές νέων	<ul style="list-style-type: none"> • Να μπορούν να εξηγήσουν τι είναι η κληρονομιά και η πολυμορφία της • Να μπορούν να αναφέρονται στην τοπική κληρονομιά από πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική άποψη 	<ul style="list-style-type: none"> • Να μπορούν να χρησιμοποιήσουν ορισμένες τεχνικές ερμηνείας της κληρονομιάς • Να χρησιμοποιούν δημιουργικούς τρόπους ερμηνείας της κληρονομιάς με τα νέα μέσα επικοινωνίας • Να μπορούν να μυήσουν τους νέους στην προστασία και βελτίωση της κληρονομιάς 	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της δυναμικής της ομάδας και διαχείριση συγκρούσεων με σκοπό τη συνεργασία • Να μπορούν να ενθαρρύνουν τους νέους ώστε να υιοθετήσουν ενεργή στάση • Να μπορούν να διευκολύνουν την παρακολούθηση και αξιολόγηση της ομάδας εργασίας
Περιεχόμενο / δραστηριότητες	<p>Τι είναι κληρονομιά;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η δική μου προσωπική κληρονομιά • Τι είναι κληρονομιά; • Τελετουργίες, άυλη κληρονομιά • Αυτοφυή φυτά και κληρονομιά • Παρουσίαση της κληρονομιάς σε άτομα με προβλήματα όρασης • Παιχνίδι προσανατολισμού γνωριμίας με την κληρονομιά <p>Κληρονομιά και τοπική κοινότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφίζοντας τις τοπικές πραγματικότητές μας • Θραύσματα κληρονομιάς ταξιδεύοντας στον χρόνο • Πήγαινε να δεις, και δείξε το και στους άλλους • Ερμηνεύσέ με 	<p>Ερμηνεία της κληρονομιάς</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερμηνεία της κληρονομιάς ή αφήγηση γεγονότων; • Μοναδική κληρονομιά • Φροντίστε τον γραπτό λόγο σας για να ξεχωρίζετε! • Να σου πω μια ιστορία <p>Χρήση νέων μέσων επικοινωνίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Από μια επίσκεψη μέχρι το διαδίκτυο • Μια ιστορία σε 5 φωτογραφίες • Ηχητικά τοπία • Ένα αντικείμενο, πέντε οπτικές 	<p>Δυναμική της ομάδας και επίλυση προβλημάτων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι είπα; • Πείτε και δείξτε πώς είστε! • Ζωγραφίζοντας τις τοπικές πραγματικότητές μας • Παιχνίδι με μπάλα ενώ ο χρόνος τρέχει • Χυμό ή γλυκό; • Μηχανή για ιπάμενα αυγά • Ηλεκτρικός φράχτης <p>Μάθετε να αλληλεπιδράτε με την τοπική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αυτοί που μας περιβάλλουν • Εισαγωγή στις ξερολιθικές τεχνικές χιτίματος • Ας χτίσουμε ξανά... • Οργάνωση campus κληρονομιάς • Οργάνωση campuses εθελοντών • Σκιαγράφηση επιχειρηματικών μοντέλων <p>Παρακολούθηση και αξιολόγηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πέντε λέξεις • Εργαλεία καθημερινών μετρήσεων • Εργαλείο τελικής αξιολόγησης

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Το παρόν έγγραφο συντάχθηκε και δημιουργήθηκε από τους:
Isabelle TRINQUELLE – Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος (Ελλάδα),
σε συνεργασία με την Anne-Gaelle JAY – Union APARE-CME (Γαλλία)
και τον Matthieu GUARY, Σύμβουλο στην Eucomis Conseil (Γαλλία)

Συμμετείχαν με προτάσεις τους οι:

- Sandy Colvine, Σύμβουλος σε θέματα κληρονομιάς στο Union APARE-CME (Γαλλία)
- Armonie Segond, Υπεύθυνος νέων και συντονιστής εργαστηρίου στο Union APARE-CME (Γαλλία)
- Daniela Georgieva, Διευθύντρια της Ένωσης πρωτοβουλιών για την ένταξη στην κοινότητα (Βουλγαρία)
- Margarita Kaisheva, Διευθύντρια του Κέντρου ερμηνείας της κληρονομιάς (Βουλγαρία)
- Μαρία Λεωνίδα, Παραγωγός/Εκπαιδύτρια και Διευθύντρια της οργάνωσης ΚΑΡΠΟΣ (Ελλάδα)
- Lucija Puljak – Πρόεδρος της οργάνωσης Udruga Brac (Κροατία)
- Daniel Santic – Σύμβουλος σε θέματα μάθησης, οργάνωση Udruga Brac (Κροατία)
- Guido Spraccaforno, Διεθνής υπηρεσία- AMESCI (Ιταλία)
- Βάλια Στεργιώτη, ερμηνεύτρια κληρονομιάς και εκπαιδύτρια για το Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος (Ελλάδα)

Βίντεο που εικονογραφούν τις βασικές έννοιες και δελτία δραστηριοτήτων:

Ελισάβετ Τζοβάνη και Isabelle Trinquelle, Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος (Ελλάδα)

Το παρόν έγγραφο αποτυπώνει μόνο τις απόψεις των συντακτών του, και ούτε ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε αυτό.

Αθήνα, Ελλάδα - Ιούλιος 2017

Υψηλάντου 28, 174 55 Άλιμος - Αθήνα, Τηλ.: + 30 213 0243159
email: info@medcenv.org • www.medcenv.org

6 εταίροι με συμπληρωματικές ικανότητες

Ένα πλούσιο δίκτυο ευρωπαϊκών οργανώσεων νέων και οργανώσεων τοπικής ανάπτυξης ή ανάδειξης της κληρονομιάς

MCE
Αθήνα, Ελλάδα
www.medcenv.org

Οργάνωση APARE-CME
Επιτεφαλής
Vaucluse, Γαλλία

CHI
Σόφια, Βουλγαρία
www.chi-bg.eu

ACII
Krivodol, Βουλγαρία

UDRUGA BRAC
Νησί του Μπρατς, Κροατία

AMESCI
Νάπολη, Ιταλία
www.amesci.org

www.YCARHE.eu

Η στήριξη που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να κυκλοφορήσει η παρούσα δημοσίευση δεν συνεπάγεται σε καμία περίπτωση έγκριση του περιεχομένου της, το οποίο εκφράζει μόνο την άποψη των συντακτών του.